

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Odpovědnost a rozhodování sporů ve sportu

Tomáš Vnuk

Plzeň 2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra teorie práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Odpovědnost a rozhodování sporů ve sportu

Zpracoval: Tomáš Vnuk

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jan Lego, Ph.D.

Katedra teorie práva, Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni

V Plzni 2018

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil
prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci
obvyklým.

Plzeň, březen 2018

.....

Tomáš Vnuk

Na tomto místě bych rád poděkoval mému vedoucímu práce panu Mgr. Janu Legovi, Ph.D., za vstřícnost, odborné a cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval během vedení mé práce.

Tomáš Vnuk

Anotace

Moje diplomová práce se týká některých trestněprávních aspektů sportovní činnosti a následných uplatňování trestněprávních norem v oblastech sportu, jako jsou sportovní zranění, doping a korupce. Velká pozornost je pak věnována občanskoprávní i trestněprávní odpovědnosti sportovce za sportovní úrazy. V této souvislosti jsou rozebrány teorie, které vylučují právní odpovědnost sportovců a v poslední části této práce nalezneme příslušnou judikaturu českých i zahraničních soudů.

Klíčová slova: sport, sportovní právo, doping, korupce, sportovní úraz, odpovědnost, CAS

Abstract

My thesis deals with some criminal aspects of sports activity and the subsequent application of criminal law standards in sport, such as sports injuries, doping and corruption. Great attention is paid to the civil and criminal liability of an athlete for sports injuries. In this context, theories that exclude legal liability of athletes are analyzed and in the last part of this work we find the relevant case law of Czech and foreign courts.

Keywords: sport, sport law, doping, corruption, sports injury, responsibility, CAS

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Právo a sport.....	3
2.1. Definice sportu	3
2.2. Spolek	5
2.2.1. Sportovní spolky	5
2.3. Právní a sportovní normy	7
2.4. Sportovní legislativa České republiky.....	10
2.5. Sportovní legislativa v zahraničí	14
3. Odpovědnost	16
3.1. Teorie k přístupu odpovědnosti sportovců	17
3.1.1. Teorie nedostatku zavinění	17
3.1.2. Teorie účelu.....	17
3.1.3. Teorie nešťastné náhody	17
3.1.4. Teorie souhlasu poškozeného	18
3.1.5. Koncepce státního dovození	18
3.2. Odpovědnost občanskoprávní.....	18
3.3. Odpovědnost trestněprávní	20
3.3.1. Trestněprávní odpovědnost za úraz.....	21
3.3.2. Historie	21
3.3.2.1. Antické Řecko	21
3.3.2.2. Antické období Říma	24
3.3.2.3. Středověk	26
3.3.3. Současnost.....	27
3.3.4. Zahraničí	28
3.3.4.1. Německo	28
3.3.4.2. Francie.....	29
3.4. Doping ve sportu	29
3.5. Korupce	39
3.5.1. Korupce ve sportu	40
4. Rozhodování sporů ve sportu.....	45
4.1. České soudy	46
4.1.1. Civilní soudnictví.....	46

4.1.1.1. Rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. Cz 486/53, ze dne 26.	
1. 1954	46
4.1.1.2. Rozsudek Městského soudu v Praze, sp. zn. 10 Co 190/76, ze dne 17. 5. 1978.....	47
4.1.1.3. Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. Cdo 493/2015, ze dne 20. 5. 2015	47
4.1.2. Trestní soudnictví.....	48
4.1.2.1. Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 5 Tdo 997/2002, ze dne 11. 12. 2002	48
4.1.2.2. Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn., 3 Tdo 1355/2006, ze dne 21. 3. 2007	49
4.2. Zahraniční soudy	50
4.2.1. Německo	50
4.2.2. Francie.....	52
4.2.3. Soudní dvůr Evropské Unie	52
4.2.3.1. Judikatura	53
4.3. Mezinárodní sportovní arbitráž – CAS.....	54
4.3.1. Historie CAS	55
4.3.2. Současnost CAS	55
4.3.3. Řádné řízení CAS.....	56
4.3.4. Odvolací řízení CAS	57
4.3.5. Mediace CAS	58
4.3.6. Ad hoc divize CAS	59
4.3.7. Antidopingová divize CAS	60
5. Závěr	62
6. Resumé.....	64
7. Seznam použité literatury.....	66
7.1. Literatura	66
7.2. Odborné články.....	67
7.3. Právní předpisy	67
7.4. Soudní rozhodnutí.....	68
7.5. Internetové zdroje	68

1. Úvod

Ve své diplomové práci jsem se rozhodl věnovat problematice práva a sportu. Právo a sport jsou v jisté míře na sobě nezávislé, ale jsou mezi nimi určité vazby. Můžeme tedy mluvit o sportovním právu? To je velmi závažná a těžká otázka, na kterou nám každý odborník v této specifické disciplíně může a zřejmě i odpoví jinak. Je popíráno, i naopak uznáváno řadou teoretiků především z řad právních. Zde bych měl, a také to udělám, zmínit především pana Mgr. Michala Králíka, Ph.D., který řadou článků přispěl k rozšíření této problematiky a především dostal tento pojem více do povědomí. U pojmu sportovní právo jde o neoficiální název tohoto odvětví, avšak je velmi často používán. Samo o sobě je sportovnímu právu věnováno velmi málo prostoru. Vztah práva a sportu je zajímavou a stále více aktuální otázkou, alespoň v prostředí České republiky. Při rozhodování o tématu diplomové práce jsem měl jasnou volbu a to hned ze dvou hlavních důvodů. Již s prvními krůčky jsem se začal díky mému dědovi věnovat aktivně fotbalu, kterému se věnuji stále a doufám, že budu co nejdéle. Po aktivní kariéře bych se chtěl věnovat sportu i pasivně a tato práce by mi mohla do budoucna pomoci. To je první důvod a tím druhým je, že kromě zájmu o sport jsem přidal i zájem o právo, a to když jsem chtěl již na základní škole být právníkem. Za tímto mým vysněným zaměstnáním si jdu, a i proto zde píši o mých dvou největších zálibách, sportu a právu. Jako třetí důvod avšak ne poslední bych mohl říci, že právě toto téma mi přišlo jako velmi zajímavé a v mém případě i dosti využitelné, protože se dá očekávat, že úloha práva ve sportu bude mít důležitější roli čím dál více. Konkrétně jsem si pak vybral odpovědnost, a to trestněprávní a občanskoprávní, která je základem v každém odvětví sportu a s ní jde ruku v ruce také rozhodování sporů ve sportu. U odpovědnosti bych se zaměřil na odpovědnost jednak za fauly, a za druhé na velmi závažné problémy, a to korupci a doping, které se v poslední době stále intenzivněji řeší a objevují. V současnosti bohužel neexistuje žádná ucelená obecně přijímaná koncepce, která by poskytla návod, jak vyřešit trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. Sjednocení práva do sportu se odlišuje jak v názorech jednotlivců, ale také v rozhodování různých států, ale nemůžeme čekat, že toto bude v nejbližší době vyřešeno. Co se týká rozhodování sporů, tak zde bych se podíval na tuzemské rozhodování soudů, zahraniční soudy a v neposlední řadě i na Mezinárodní sportovní arbitráž. Ve své práci se budu zabývat především fotbalem, neboť jde o

nejrozsáhlejší a nejoblíbenější sport na celém světě a je mi ze všech sportů nejbližší, ale pokusím se vložit i příklady z jiných sportů pro lepší představivost rozdílnosti a pestrosti sportovních odvětví.

Cílem mé práce by mělo být poskytnutí základního přehledu o vzájemné propojenosti práva a sportu, také bych se zabýval popsáním sportovní legislativy, jejím vývojem a formami přístupu. Pokusil bych se poukázat na hranice mezi sportem a právem, například na to, kde začínají a končí právní a sportovní normy. Ve druhé kapitole bych se pokusil popsat odpovědnosti obecně, podrobněji bych se zabýval občanskoprávní odpovědností a především důkladně rozebral i trestněprávní odpovědnosti. V trestněprávní odpovědnosti bych rád poukázal na problematické otázky dopingů a korupce, kterých stále hojně přibývá. V odpovědnosti proběhne i exkurze do historie a do zahraničí, abychom si mohli udělat širší a ucelenější pohled na tento závažný problém. U rozhodování soudů za odpovědnost se zaměříme na judikaturu, jak vnitrostátních, tak i mezinárodních soudů a na úplný závěr bych se rád zaměřil na Mezinárodní arbitráž, která řeší největší sportovní případy a spory.

2. Právo a sport

Existuje či neexistuje sportovní právo, tak o tom se přou mnozí odborníci a nikdo z nich to nemůže říci s jistotou na sto procent. Já po několika přednáškách a přečtení různých knih a článku jsem spíše s většinou, která tvrdí, že sportovní právo jako samostatné právní odvětví neexistuje, ale že jde o jakousi quasi právní disciplínu, která nemá pevné základy, ale spíše se střetává či prolíná s různými právními odvětvími. Do sportu se promítá pracovní právo, obchodní právo, trestní právo, občanské právo a další. Tohoto názoru je i C. Woodhouse, když píše: „Často jsem tvrdil, že nic jako sportovní právo neexistuje. Místo toho se vždy jedná o aplikaci disciplín jako smluvní právo, správní právo, právo na ochranu hospodářské soutěže, právo duševního vlastnictví, právo na ochranu osobnosti či pracovní právo na situace ve sportu... doufám, že si to další generace sportovních právníků užijí stejně dobře jako já za posledních 25 let. Ale nezapomeňte, že nic takového jako sportovní právo neexistuje.“¹ Z tohoto jasně vyplývá, že Woodhouse odmítá sportovní právo stavět na stejnou úroveň jako jiné právní odvětví (obchodní, správní, trestní,...). Je jasné, že sportovní vztahy musí být nějak regulované, ale otázkou je, do jaké míry. Mantinely musí být nastaveny a uspořádány tak, aby nedošlo k rozporu s právními normami. V České republice toto činí zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, v aktuálním znění z 1. 7. 2017. Tento zákon můžeme považovat za základní zákon, který upravuje provozování sportu u nás a poprvé v historii české, ale i československé sportovní legislativy poskytuje legální definici sportu.

2.1. Definice sportu

Slovo sport je odvozené a zkrácené ze staro francouzského „désporter“, což je ze základu latinského „desportare“, což znamená „bavit se“. Neexistuje jednotná definice sportu, která by pokryla všechny sportovní disciplíny, to souvisí mimo jiné s tím, že vznikají neustále nové sportovní disciplíny a vznikají a mění se i sportovní pravidla. Obecně se všichni shodují na těchto charakteristických znacích: tělesná aktivita a pohyb, vymezení pravidel, soutěžní charakter. Je jasné, že ne u všech druhů sportů můžeme vidět tyto znaky kumulativně.

¹ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha: C.H.Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1. s. 147

V České republice nalezneme definici v zákoně č.115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, který se inspiroval Evropskou chartou sportu, což jasně dokazuje narůstající pozitivní vliv mezinárodních dokumentů. Úvodní článek zákona vymezuje sport jako: „Sportem pro účel tohoto zákona jsou všechny formy tělesné činnosti, které prostřednictvím organizované i neorganizované účasti si kladou za cíl harmonický rozvoj tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, upevňování zdraví a dosahování sportovních výkonů rekreačně nebo v soutěžích všech úrovní, a to individuálně nebo společně.“² Dále se jím rozumí „organizovaný a neorganizovaný sport a pohybová rekreace určená širokým vrstvám obyvatelstva“.³ Organizovaný sport v ČR existuje ve třech základních institucionálních rámcích, v nichž se provozuje. Jde o sport, který je zajišťovaný veřejnými institucemi, dále je to organizovaný sport v rámci sportovních federací a sport organizovaný v rámci olympijského hnutí.

Důležitá je také definice sportovce, kterou nalezneme ve třetím odstavci druhého paragrafu zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu. „Sportovcem je pro účely tohoto zákona každá fyzická osoba, která v daném kalendářním roce skutečně vykonává sportovní činnost, pro kterou je u sportovní organizace evidována.“⁴

V mezinárodním právu je definice zakotvena v tzv. Evropské chartě sportu, která byla vypracovaná v roce 1992 pod záštitou Rady Evropy. Charta obsahuje čtrnáct článků, kde jsou formulovaná doporučení pro rozvoj sportu. Definice sportu nalezneme v této chartě ve druhém článku a zní takto: „Sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které, ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení nebo zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.“⁵

² §2 odstavec 1 zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu

³ §2 odstavec 2 zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu

⁴ §2 odstavec 3 zákona č. 115/2001 Sb. o podpoře sportu

⁵ Evropská charta sportu. MŠMT ČR [online]. 2006 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>

2.2. Spolek

Tento pojem se začal oficiálně v právní úpravě používat až od nového Občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., účinného od 1. 1. 2014, který k pojmu spolek přechází od občanského sdružení. Občanské sdružení bylo zavedeno díky vzniku již neexistujícího zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Zákon o rozsahu 22 paragrafů zakotvil v paragrafu 2 toto: „Občané mohou zakládat spolky, společnosti, hnutí, kluby, a jiná občanská sdružení a sdružovat se v nich.“⁶ Tato úprava nebyla určena jen pro sport, ale samozřejmě pro širokou oblast lidských činností. Spolek v době platného zákonu o sdružování občanů měl širší působnost. Do spolkového práva se řadila i jiná práva politických stran, zájmových sdružení právnických osob, církevních právních osob a další úpravy soukromoprávních korporací.

Nová úprava spolku je zahrnuta do nového občanského zákoníku, v paragrafech 214 až 302 jako úprava obecně aplikovatelná. Spolek je vymezen těmito základními znaky. Jde o dobrovolnost členství ve spolku a samosprávu. K založení spolku musí být nejméně tři osoby, které se musí shodnout na obsahu stanov, kde je alespoň název spolku, sídlo spolku, účel spolku, práva a povinnosti členů spolku a určení statutárního orgánu. Název musí obsahovat slovo „spolek“ nebo „zapsaný spolek“ či „z. s.“. Stanovy musí být uloženy v sídle spolku. Spolek však podle zákona vzniká až dnem zápisu do veřejného rejstříku na návrh zakladatele nebo osoby určené na ustavující schůzi. Pokud však není zapsán do třiceti dnů od podání návrhu na zápis a ani není vydáno rozhodnutí o zamítnutí zápisu, tak po uplynutí této lhůty se automaticky považuje spolek za zapsaný i bez zápisu.⁷

2.2.1. Sportovní spolky

Český nejvýznamnější sportovní spolek je Český olympijský výbor, který byl založen 18. května 1899. Dle olympijské charty má rozvíjet a šířit olympijské ideály a zastupovat a zabezpečovat účast České republiky na olympijských hrách. Nově také zastupuje zájmy českého sportu jako celku vůči státu, má za cíl zlepšení postavení sportu ve společnosti a jeho zpřístupnění nejširší veřejnosti.⁸ I z tohoto důvodu od roku 2003 pořádá ve spolupráci s jednotlivými kraji

⁶ §2 odstavec 1 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů

⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁸ Základní informace o Českém olympijském výboru, Olympic.cz [online]. [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/text/9--zakladni-informace>

Olympiádu dětí a mládeže, což je projekt na podporu mládežnického sportu. Každý rok střídavě uspořádává letní a zimní olympiádu dětí a mládeže, kde soutěží krajské reprezentace v několika sportech v kategoriích mladších i starších žáků a žákyň. Český olympijský výbor je spolkem, v jehož čele je od roku 2012 Jiří Kejval. Prvním českým předsedou Českého olympijského výboru byl PhDr. Jiří Stanislav Guth-Jarkovský (jméno si úředně změnil v roce 1919, z původního vlastního jména Jiří Guth), který toto postavení vykonával dlouhých třicet let a byl i prvním z českých zemí, kdo se stal členem Mezinárodního olympijského výboru, kde zastupoval dokonce i funkci generálního tajemníka.⁹

Mezi největší sportovní spolky na světě a ve fotbale vůbec, zcela jistě patří FIFA a UEFA, o kterých se nyní trochu zmíním.

FIFA je Mezinárodní federace fotbalových asociací, která má 211 národních fotbalových asociací. Sdružení tvoří různé konfederace, které poskytují FIFA odbornou pomoc při úkolech, jako je například organizace turnajů. Celkem se FIFA skládá ze šesti konfederací po celém světě, jedna na každém kontinentu, vyjma Antarktidy, kde není žádná. FIFA podporuje asociace finančně a logisticky prostřednictvím různých programů, asociace pak mají různé povinnosti. Jako zástupci FIFA ve svých zemích musí respektovat stanovy, cíle a ideály řídicího orgánu fotbalu a odpovídajícím způsobem podporovat a řídit tento sport. Sídlo FIFA se nachází v Curychu.

Unie evropských fotbalových asociací neboli UEFA, je hlavní řídicí organizací evropského fotbalu, futsalu a plážového fotbalu, která je neutrální politicky a nábožensky. Dle hierarchie je UEFA povinna respektovat a řídit se předpisy FIFA, ale i ona sama může určovat práva a povinnosti jednotlivým svazům, které jsou jejími členy. Jde o zastřešující organizaci pro 55 národních fotbalových sdružení v celé Evropě. Na oficiálních stránkách UEFA se píše, že „jejími cíli je mimo jiné řešit všechny otázky týkající se evropského fotbalu, podporovat fotbal v duchu jednoty, solidarity, míru, porozumění a fair-play bez jakékoli diskriminace ze strany politiky, rasy, náboženství, pohlaví nebo jakéhokoli jiného důvodu, chránit hodnoty evropského fotbalu, podporovat a chránit etické normy a řádnou správu věcí veřejných v evropském fotbalu, udržovat vztahy se všemi zúčastněnými stranami v evropském fotbalu a

⁹ Historie, Olympic.cz [online]. [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/text/10--historie>

podporovat a chránit členské asociace za celkový blahobyt evropské hry¹⁰. UEFA má sídlo ve švýcarském Nyonu a je zapsaná jako společnost v rejstříku společností podle švýcarského občanského zákoníku.

2.3. Právní a sportovní normy

Právní normy se považují za základní stavební kameny právního řádu. Právní normou rozumíme obecně závazné pravidlo chování, které vydává a zároveň i chrání stát. Ve své vnitřní struktuře bývá rozdělena na hypotézu, dispozici a sankci a je tedy trojčlenná. Hypotéza je část normy, která stanoví podmínky, za nichž nastane dispozice popřípadě sankce. V hypotéze je především vymezen okruh adresátů, objekty, jichž se týká, její časová působnost a jsou v ní uvedeny právní skutečnosti, s nimiž norma spojuje vznik, zánik a změnu subjektivních práv a právních povinností. V dispozici najdeme z hlediska normotvůrce příkaz, zákaz a dovolení určitého chování a z hlediska adresáta oprávnění a povinnost. Dispozice nemůže u normy chybět, protože by jinak ztratila svůj smysl. Sankce je část právní normy, v níž je stanoven postih za porušení právních povinností stanovených v dispozici právní normy.¹¹

Stejně jako právní normy, tak i sportovní normy můžeme zařadit pod sociální normy, které představují: „společensky nebo kulturně akceptované standardy chování, které vyjadřují, jak by lidé měli jednat a co je normální (vhodné) pro danou situaci“.¹² Avšak sportovní normy se odlišují od těch právních. Právní normy můžeme charakterizovat speciálními znaky, jimiž jsou např. obecnost, normativnost či právní závaznost. U sportovních norem jsou specifika, která je odlišují od právních norem. Mezi hlavní specifikum lze zařadit to, že nejsou stanovené státem, ani je neuznává a tedy ani nechrání. Jsou uznávaná a chráněná národními svazy, nebo mezinárodními federacemi, tedy nestátními sportovními organizacemi. Sportovní norma představuje sportovní pravidlo vydané mezinárodním nebo vnitrostátním orgánem, který je k tomu příslušný. Jelikož existuje velké množství těchto subjektů, je pochopitelné, že se nemohou dohodnout na jedné formě sportovních norem.¹³ Obecně sportovní pravidla

¹⁰ About UEFA - UEFA.com. The official website for European football – UEFA.com [online]. [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/>

¹¹ GERLOCH, A. Teorie práva 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-652-1.

¹² HAYESOVÁ, N. Základy sociální psychologie. 6. vydání Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-909-5. s. 147

¹³ PRUSÁK, J. Šport a právo. Bratislava: Šport 1984, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, s. 90

regulují dva okruhy činností. Tou první je vnitřní organizace instituce k efektivnímu zajištění její finanční, personální, materiální, ale i institucionální existence, jako je právní postavení sportovce, předpisy o dopingu a sponzoringu nebo organizační řády. Druhý okruh činností upravuje pravidla provozování vlastní sportovní aktivity, jako je délka trvání zápasu nebo počet hráčů u jednotlivých sportovních soutěží, disciplinární normy nebo přestupová pravidla.¹⁴ První skupinu můžeme označit jako sportovní pravidla v širším slova smyslu, která se týkají širších souvislostí spojených se sportovní činností, kdežto druhou skupinu označujeme jako sportovní pravidla v užším slova smyslu, která se vztahují výhradně na sportovní činnost jako takovou. V případě, že by došlo k uznání sportovních pravidel státem, nabyly by tyto normy charakteru právních norem.¹⁵ Sportovní normy institut donucení však obsahují, i když v jiné kvalitě a formě. Když jsme u formy, tak lze zmínit, že sportovní pravidla jsou jak v psané, tak i v nepsané formě.¹⁶ Sport se řídí pravidly, která jsou vyhlášena příslušnou řídicí organizací v tzv. pyramidové struktuře, která charakterizuje sport. Základ pyramidy tvoří sportovní kluby, nad nimi jsou regionální/národní asociace, poté mezinárodně regionální/mezinárodní zastřešující asociace pro konkrétní sport nebo sportovní odvětví. Například u fotbalu vytváří pravidla FIFA a UEFA, která je mezinárodně regionální fotbalová asociace je musí dodržovat, ale mohou mít i vlastní pravidla, avšak nesmí být v rozporu s pravidly od FIFA. Takto to postupuje směrem dolů až na klubovou úroveň. Když uzavře sportovec profesionální vztah s klubem, je vázán všemi uvedenými pravidly. Psaná pravidla jsou vydávána mezinárodními organizacemi, také národními svazy a dalšími orgány na nižší úrovni, které jsou však součástí hierarchie. Tyto psaná pravidla zakládají práva a povinnosti všem členům těchto organizací. Mezi psaná sportovní pravidla můžeme zařadit např. všechna pravidla, která určují způsob hry a soutěžení, ale také disciplinární nebo přestupní řády sportovních organizací a další.¹⁷ Sportovní normy, které mají formu nepsaných pravidel, nejsou jen nepsané, jak se z názvu dá předpokládat, ale některá pravidla mají písemnou

¹⁴ Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2. s. 17

¹⁵ PRUSÁK, J. Šport a právo. Bratislava: Šport 1984, slovenské tělovýchovné vydavateľstvo, s. 90

¹⁶ PRUSÁK, J. Šport a právo. Bratislava: Šport 1984, slovenské tělovýchovné vydavateľstvo, s. 111

¹⁷ PRUSÁK, J. Šport a právo. Bratislava: Šport, slovenské tělovýchovné vydavateľstvo, 1984. s. 112

formu. Nepísaná pravidla môžeme deliť na športovné zvyklosti, pravidla fair-play a športovné obyčaje.

Za športovné zvyklosti považujeme chováni či jednáni športovcov a ďalších osôb, ktoré sa športovných klání zúčastňujú, teda také chováni a jednáni divákov, športovných trénerov, rozhodčov apod.¹⁸

Pojem „Fair play“ má predovšetkým morálny význam. Ide o pôvodný anglický význam, ktorý sa však již používa po celom svete. Jedná sa o pojem pro poctivou, slušnou a nezáludnou hru. Cílem je eliminace negativních projevů ve sportu.

Športovné obyčaje jsou športovné normy, ktoré sa vyvíjely s rozvojem športovných disciplín.

Stejně jako systém právních norem, tak i systém športovných norem má sankční mechanismus, který se aplikuje, pokud dojde k porušení športovných norem. Musí zde však být určen přesný subjekt, který je oprávněn o sankcích rozhodovat. V první řadě je tedy nutné, aby tento orgán, který bude rozhodovat o dodržování športovných pravidel a jejich potrestání, vůbec existoval. Nejtypičtější porušení športovných norem je porušování športovných pravidel v průběhu dané športovné disciplíny. Když športovec poruší pravidla během utkání, je zde rozhodčí, který dohlídí na regulérnost a uděluje typ a výši sankce. Opět zde můžeme dát příklad z fotbalu. Když se hráč během zápasu dopustí faulu (provinění proti pravidlům), tak rozhodčí zapíská a podle stupně závažnosti může udělit trest v podobě napomenutí, žluté karty nebo za zvlášť závažné provinění může dojít k udělení červené karty, a tedy vyloučení športovce ze zápasu. Samozřejmě může být potrestán i celý klub, jehož hráč například neměl oprávnění do zápasu nastoupit, nebo měl pozitivní test na doping, nebo se klub provinil proti řádu soutěže, tím že se nedostavil k utkání, či z jiného protiprávního jednání. Opět dle stupně závažnosti může být klub sankcionován, a to pokutou, kontumačním výsledkem, vyloučením ze soutěže a dalšími tresty, které mohou oprávněné subjekty udělit. Stejně jako v trestním řízení, tak i ve sportu dochází velmi často k opakovanému porušování norem, tzv. recidiva a z toho vyplývá, že dochází i ke stupňování sankcí. Při ukládání trestu je recidiva považována za přitěžující okolnost, proto může dojít ke zprísnění původního trestu, nebo ke kumulaci trestů.

¹⁸ PRUSÁK, J. Šport a právo. Bratislava: Šport, slovenské tělovýchovné vydavatelstvo, 1984. s. 112.

Jako příklad využijeme již zmíněný fotbal a udělení žluté karty v zápase. Když stejnému hráči rozhodčí udělí druhou žlutou kartu v tom samém zápase, tak automaticky obdrží od rozhodčího kartu barvy červené, což znamená vyloučení dotyčného hráče z právě probíhajícího utkání a příslušná komise soutěže nebo soutěžní řád, rozhodne o tom, zda hráč dostane dodatečný trest i do dalších utkání. Když hráč dostává během jedné sezóny příliš mnoho karet, tak velmi často dochází k zastavení sportovní činnosti na určitý počet následujících utkání. V 1. České fotbalové lize má hráč pozastavenou činnost na jedno následující utkání po obdržení čtyř žlutých karet v probíhající sezóně, po získání osmi žlutých kartách v sezóně, si pak dotyčný hráč nezahraje další dvě následující utkání, a takto to pokračuje po každém násobku čtyř, automatické pozastavení činnosti na následující jeden zápas má i hráč, který byl v posledním zápase vyloučen, tedy obdržel červenou kartu. Jako jistý druh stupňování sankce můžeme brát i situaci, kdy hráč může být za svůj čin potrestán hned z několika stran. Pokud při fotbalovém zápase dojde k napadení protihráče při přerušené hře takovým způsobem, že dojde k vážnému zranění, tak rozhodčí bez váhání udělí hráči červenou a ten je ze zápasu vyloučen. Další dodatečný trest může hráč obdržet od disciplinárního orgánu sportovní organizace, která tento prohřešek proti pravidlům přezkoumává. V neposlední řadě je zraněný protihráč oprávněn domáhat se náhrady škody v rámci občanského soudního řízení.

2.4.Sportovní legislativa České republiky

Právní úprava sportovních vztahů v jednotlivých zemích je obsažena, buď v obecných právních předpisech, nebo ve speciální sportovní legislativě, která je zaměřena výhradně na sport. Speciální zákon o sportu nebo speciální ustanovení dopadající na oblast sportu v jednotlivých obecných právních předpisech chápeme jako sportovní legislativu v užším slova smyslu.¹⁹ Podle vztahu státu a potažmo jeho legislativy ke sportu můžeme rozlišovat dva základní modely: intervenční a liberální.

Intervenční model je charakteristický větší mírou zasahování státu do sportovních otázek, která se projevuje zejména jeho odpovědností za rozvoj, podporu a kontrolu soukromých subjektů působících ve sportu. Mezi občanským sektorem a státem jsou proporcionalně rozdělené kompetence a definované formy

¹⁹ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha : C.H. Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1 s. 169

spolupráce, nezávislost sportovních organizací se tedy pohybuje ve státem vymezených hranicích.²⁰ Stát si většinou ponechává ve své dispozici státní reprezentaci, jako ekonomicky významnou komoditu, koncepční, kontrolní, řídicí a finanční pravomoci. Nestátním subjektům je protihodnota za omezenější kompetence poskytnuta „lepší institucionální organizace sportu, více garantovaná bezpečnost sportovních subjektů, průhlednost financování, respektování základních práv a svobod jednotlivce, perspektiva garantovaného profesionálního růstu, uplatnění sportu jako sociálního a ekonomického faktoru, princip právní jistoty, to vše jsou atributy, které stojí za zvážení“.²¹ Státy s intervenčním modelem disponují základními zastřešujícími zákony o sportu.

Liberální model stojí na druhé straně, kde hlavní odpovědnost za sport nese občanský sektor. Podpůrná role státu zde spočívá především v poskytování veřejné podpory ve formě subvencí, zajišťování sportovišť apod. Pro tento model je příznačné, že často postrádá sportovní legislativu v užším slova smyslu a sport subsumuje pod nadřazený pojem sociálních aktivit, jako tomu je typické u severských zemí. Tento přístup je výrazem vysoké kulturní vyspělosti dané společnosti a důvěry ve sportovní hnutí, které je subsidiární státní podporou způsobilé spravovat sportovní sféru ku prospěchu všech.²² Avšak ani jeden model se již nevyskytuje v čisté formě. Prvky jednoho modelu se v různé intenzitě objevují také ve druhém modelu, což je dáno harmonizačními snahami na evropském kontinentě.

Koncepčně bychom zařadili Českou republiku spíše do liberálního modelu. Vláda se otázkou sportu skoro vůbec nezabývala od Sametové revoluce dobrých deset let, než byl přijat v roce 2001 zákon o podpoře sportu. Občanská společnost byla nucena se o rozvoj sportu postarat sama, protože neexistoval žádný zákon, který by vymezoval kompetence státu v oblasti sportu a na který by se podpora sportu mohla odvolat.²³

²⁰ KRÁLÍK, M. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. Právní rozhledy. 2001, č. 1, s. 27

²¹ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha : C.H. Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1 s. 185

²² KRÁLÍK, M. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. Právní rozhledy. 2001, č. 1, s. 27

²³ Koncepce státní politiky v tělovýchově a sportu v České republice: usnesení vlády č.2/1999 ze dne 6. ledna 1999 [online]. MŠMT ČR, 2006 [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/sport/koncepce-statni-politiky-v-telovychove-a-sportu-v-ceske-republice>>.

Sport má v České republice bohatou tradici, jedná se především o sport organizovaný ve spolcích. Kromě autonomních sportovních organizací v oblasti sportu fungují i orgány a organizace státu veřejné správy. Patří do nich především ministerstva a kraje a obce na úrovni samosprávy. Jedná se o Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo pro místní rozvoj. Vztah státu a sportu, jejich obecné postavení a kompetence jednotlivých orgánů státní správy ve vztahu ke sportu jsou obsaženy v zákonech České republiky.

Česká republika je jedním z představitelů nekonstitučního sportu, když ani v zákoně č. 1/1993 Sb., o Ústavě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ani v zákoně č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen jako „Listina“), ve znění pozdějších předpisů a ani v jiném ústavním zákoně výslovně nezmiňuje o sportu. Sportovní organizace, které mají převážně formu spolku, odvozují své práva především od článku 20 Listiny, kde je zakotvena svoboda sdružování. Tento článek zní takto: „Právo svobodně se sdružovat je zaručeno. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.“²⁴ V odstavci třetím, článku dvacet se dále píše: „Výkon těchto práv lze omezit jen v případech stanovených zákonem, jestliže to je v demokratické společnosti nezbytné pro bezpečnost státu, ochranu veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům nebo pro ochranu práv a svobod druhých.“²⁵ V průběhu 20. století se v některých ústavách na našem území sice výraz sport nebo pojem příbuzný objevoval, ale v žádném případě nemůžeme mluvit o zakotvení priority sportovních činností. Jednalo se spíše o specifikaci sdružovacího práva přímo v tělovýchovných organizacích nebo o zdůraznění ochrany práv dětí a mládeže mimo jiné i v tělovýchovné oblasti.²⁶

Jak již bylo zmíněno, tak v České republice nemáme v rámci ústavního pořádku zakotvený sport, a proto nejvyšším pramenem sportovního práva představuje zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů. Vypracováním tohoto zákona byl dokončen proces přístupu státu ke sportu, který byl započat v roce 1991. Tímto zákonem jsme navázali tradici na

²⁴ článek 20 zákona č. 2/1993, Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

²⁵ článek 20 odstavec 3 zákona č. 2/1993, Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

²⁶ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha: C. H. Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1

předrevoluční dobu, kde speciální sportovní legislativa existovala, avšak byla svázána politickými rozhodnutími. Vedle definic se zákon zabývá i působnostmi orgánů státní správy a územní samosprávy, náhradou za vyvlastnění sportovních zařízení, také povinnostmi provozovatele sportovních zařízení především s ohledem na zajištění bezpečnosti osob a majetku v něm a také nově vytvořením sportovního rejstříku sportovních organizací a sportovců.

Dne 1. 1. 2017 nabyl účinnost zákon č. 230/2016 Sb., kterým se mění zákon 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů. Hlavním účelem jeho přijetí bylo především zajištění větší transparentnosti při poskytování podpory z veřejných prostředků sportovním organizacím. První změnou bylo hned přidání §1a, kde byly vymezeny hlavní priority v oblasti sportu takto: „Základními prioritami v oblasti sportu je podpora sportu dětí a mládeže a jejich trenérů a podpora sportovních reprezentantů České republiky.“²⁷ Další změnu vidíme hned ve druhém paragrafu, kde je modifikována definice sportu, kam nově zahrnujeme i činnost rekreační, ve které se dosahuje výkonů jak společně, tak individuálně. Přesné znění tohoto paragrafu mám již zmíněno výše ve své diplomové práci. Ke změně došlo i ve třetím paragrafu, kde je stanoven okruh činností Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve vztahu k zákonu. Některá ustanovení v tomto paragrafu byla již zastaralá a neodpovídala praxi. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je nejdůležitějším státním orgánem v oblasti, kterou tento zákon upravuje. Tento státní orgán vypracovává návrh plánu státní politiky ve sportu a předkládá jej vládě ke schválení, dále koordinuje uskutečňování vládou schváleného plánu, také zabezpečuje finanční podporu, zřizuje rezortní sportovní centrum a zabezpečuje jeho činnost či koordinuje činnost rezortních sportovních center Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra a zařizuje mnoho dalších důležitých činností v oblasti sportu.²⁸ Jako novinku můžeme brát náležitosti plánu státní politiky v oblasti sportu. Plán by měl určovat cíle a prostředky k jejich dosažení. Součástí plánu je také opatření proti nezákonnému ovlivňování sportovních výsledků a opatření pro podporu vzdělání a dalšího uplatnění reprezentantů během sportovní kariéry, ale i po skončení sportovní kariéry. K tomuto opatření týkající se vzdělání přispěla i změna zákona č. 111/1198 Sb., o vysokých školách, kde je nově uvedeno v §54a odstavec 2: „Student, který předloží vysoké škole nebo fakultě potvrzení o tom, že je

²⁷ § 1a zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů

²⁸ § 3 zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů

reprezentantem České republiky ve sportovním odvětví, vydané sportovní organizací zastupující toto sportovní odvětví v České republice, má v souvislosti s touto skutečností právo na úpravu průběhu studia, které studentovi umožní účast na reprezentaci a nezbytnou přípravu.²⁹ Obdobně byla úprava provedena i v §18 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání, kde se jedná o individuální vzdělávací plán.

Zákon č.60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik, ve znění pozdějších předpisů, vznikl ještě před přijetím zákona o ochraně sportu. První paragraf nám oznamuje, co je hlavním obsahem celého zákona a píše se tam toto: „Tento zákon upravuje některá práva a povinnosti v souvislosti s užíváním olympijských symbolik a ochranou před jeho zneužitím.“³⁰ V paragrafu pátém dále vidíme, že zákon definuje Český olympijský výbor jako sdružení, které organizuje a řídí olympijské hnutí v České republice.³¹ Celý zákon je velmi krátký a stručný, neboť obsahuje pouze sedm paragrafů. Stejně jako zákon o podpoře sportu reaguje jen na nezbytnější potřeby ze sportovní oblasti.

2.5.Sportovní legislativa v zahraničí

Když se podíváme do zahraničí, tak hned u našich sousedů na Slovensku můžeme hodnotit právní úpravu jako rozsáhlejší a podrobnější, což si můžeme ukázat například na zákoně č. 440/2015 Zb., o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Předmětem tohoto zákona je dle prvního paragrafu toto: „Tento zákon upravuje šport, osoby v športe, právne vzťahy při športovnej činnosti, posobnosť orgánov verejnej moci a orgánov verejnej správy v oblasti športu a opatrenia proti negatívnym javom v športe.“³² Našli bychom v této právní úpravě také inspirativní prvky, jakými jsou například práva a povinnosti, ale také úlohy Národního sportovního svazu na Slovensku, nebo opatření proti negativním jevům ve sportu. Už jen to, že tento zákon obsahuje přes sto paragrafů, vypovídá o tom, že je zde mnohem větší míra integrace práva do sportovních vztahů, než je tomu u nás v České republice.

²⁹ §54a odstavec 2 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

³⁰ §1 zákon č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik, ve znění pozdějších předpisů

³¹ §5 zákon č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik, ve znění pozdějších předpisů

³² §1 zákon č. 440/2015 Zb., o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Mezinárodní olympijský výbor (dále jen MOV) sídlí v Lausanne ve Švýcarsku. Je to nevládní organizace s mezinárodní působností, která vznikla 23. června 1894, s cílem oživit tradici antických olympijských her, v čele tohoto nápadu byl Pierre de Coubertin společně s Demetriusem Vikelasem a Jiřím Guthem.³³ Mezinárodní olympijský výbor je nejvyšším orgánem olympijského hnutí a má formu neziskového sdružení založeného podle švýcarského občanského zákoníku. Usnadňuje vzájemnou spolupráci všech stran, jež jsou součástí olympijské rodiny, od národních olympijských výborů, přes mezinárodní sportovní federace, sportovce, organizační výbory olympijských her, až po partnery, partnery vysílání a agentury organizace spojených národů. Mezinárodní olympijský výbor dosahuje svých cílů díky široké škále programů a projektů. Zajišťuje pravidelné konání olympijských her, podporuje všechny přidružené členské organizace olympijského hnutí a vybízí k šíření olympijských hodnot.³⁴ Celosvětově uznávané stanovy této organizace jsou všeobecně známé jako Olympijská charta, která je i hlavním dokumentem mezinárodního olympijského výboru. V úvodním paragrafu Olympijské charty je řečeno: „Olympismus je životní filozofií povznášející a snoubící ve vyvážené jednotě schopnosti těla, vůle a mysli. Propojením sportu, kultury a vzděláním se olympismus snaží vytvářet způsob života, jenž je založen na radosti z úsilí, na výchovných hodnotách dobrého příkladu a na úctě k zásadním, universálním etickým principům.“³⁵ Olympijská charta neobsahuje žádné herní sportovní pravidla, ty si určují jednotlivé mezinárodní sportovní federace. Avšak naprostá většina sportů spadá pod olympijské hnutí, můžeme tedy Olympijskou chartu nazvat „sportovní ústavou“ a Mezinárodní Olympijský výbor za vrchol sportovně organizační pyramidy.

³³ Historie, Olympic.cz [online]. [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/text/10--historie>

³⁴ Mezinárodní olympijský výbor, Olympic.cz [online]. [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <https://www.olympic.cz/text/24--mov>

³⁵ §1 Olympijské charty, Olympic.cz [online]. [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <https://www.olympic.cz/text/24--mov>

3. Odpovědnost

Odpovědnost je možné spatřovat v každém chování, při kterém může vzniknout právní či smluvní vztah. Odpovědnost by také měla být vnímána jako základ etiky a morálky každého člověka. Tento pojem je velmi těžké přesně definovat, protože jedním chováním můžeme naplňovat více druhů odpovědnosti. Právní odpovědnost subjekt naplní, když poruší právní povinnost. V případě porušení některé z norem, nastupuje povinnost subjektu nést újmu.

Odpovědnost ve sportu se nijak nevymyká obvyklé odpovědnosti v jiných oblastech. Sport je totiž součástí ekonomických, společenských i právních vztahů, kde sport nevyžaduje privilegovaný přístup. Na odpovědnost ve sportu se můžeme dívat s ohledem na sportovní činnost v širším smyslu nebo v užším smyslu, kde zahrnuje aspekty sportu vztahujících se k základům a také k samotné podstatě sportovní činnosti. Toto pojetí v sobě zahrnuje i vztah k pravidlům jednotlivých sportovních disciplín, zajištění jejich dodržování a případný postih při porušení těchto pravidel. Činnost v širším smyslu pojímá oblast sportu přesahující výkon samotné sportovní činnosti. Můžeme sem zařadit i právní postavení sportovců a sportovních organizací či doping. Porušení právních norem těchto sportovních činností pak vyvolává nástup právní odpovědnosti. Zjistili jsme tedy, že jde o velmi rozsáhlou oblast problematiky právní odpovědnosti. Může se jednat o odpovědnost samotného sportovce, kterého se to dotýká nejvíce, ale dále jde i o subjekty spjaté jak se sportovcem, tak i se sportem samotným. Konkrétně se jedná o trenéry, rozhodčí, sportovní lékaře, sportovní funkcionáře, kluby a v neposlední řadě i diváky a další osoby. K porušování právních a sportovních norem dochází především při situacích, kdy dojde ke zranění, což je největším problémem, protože zde vzniká celá řada rozporů a otázek. Na odpovědnost za úrazy můžeme nahlížet z pohledu občanskoprávního nebo trestněprávního a na odpovědnost sportovců se zaměřím v následujících kapitolách nejvíce.

Přístupy teoretiků práva k posouzení odpovědnosti sportovců se neshodují, ba co hůře, dokonce se diametrálně odlišují. První proud teoretiků zastává názor, že sportovní zranění jsou protiprávní stejně jako jiná zranění zasahující lidský život a zdraví v běžném životě. Tvrdí tedy, že by sportovci měli za sportovní úraz odpovídat normálně, podle právní odpovědnosti. Zastánci této teorie nevidí ve sportu žádné zvláštnosti, podle kterých by měli být sportovci vyjmuti z obecné odpovědnosti, a navíc žádná právní úprava neobsahuje ustanovení o vyloučení

odpovědnosti sportovce za sportovní úraz. Na druhé straně stojí teoretici s názorem, který vylučuje jakoukoli odpovědnost sportovce za sportovní úrazy, neboť tvrdí, že sport je samosprávním oblaštěm, do níž by sport neměl zasahovat. Oba tyto názory jsou velmi krajní, a proto vzniklo mnoho teorií stojících mezi nimi.

3.1. Teorie k přístupu odpovědnosti sportovců

Nedostatek teoretického základu v české právní vědě se projevuje i do judikatury, jejíž orgány nemají podklad pro řešení věcí sportovního charakteru, a proto se soudci snaží v těchto případech alespoň stanovit určité teoretické základy, na podkladě konkrétního případu.³⁶

Následující teorie jsou zaměřeny na vyloučení odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.

3.1.1. Teorie nedostatku zavinění

Zastánci této teorie tvrdí, že sportovcům, kteří způsobí úraz nelze přičítat zavinění, úmyslné ani nedbalostní. Tento nedostatek zavinění je podpořen, že sportovci nezpůsobují úraz v hněvu.³⁷ Na rovinu můžeme říci, že občas sportovec je frustrován a rozzloben a nějaký brutální faul je proveden v nenávisti a hněvu. Další trhlinou je, že hněv ani nenávist jedince není nezbytným předpokladem pro vznik odpovědnosti.

3.1.2. Teorie účelu

Podstat spočívá v tom, že se musí vyzdvihnout účel sportu pro člověka a společnost. Sport má vysoké mravní účinky, výchovný a zdravotní význam a je na místě akceptovat nezamýšlené sportovní úrazy. Ovšem je třeba dodržovat sportovní pravidla a zásady fair play.³⁸ Tato teorie se využívá v české judikatuře, neboť soudy trestají sportovní úrazy jen, když dojde k porušení sportovních pravidel.

3.1.3. Teorie nešťastné náhody

Teorie vychází ze skutečnosti, že při sportu dochází k úrazům ve snaze k dosažení nejlepších výsledků. Snahou sportovce není protivníka zranit, ale

³⁶ COUFALOVÁ, B., PINKAVA J. a POCHYLÁ V. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-87576-88-5. s. 64

³⁷ KRÁLÍK, M. Několik poznámek právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Právní rozhledy, 2006, č. 15, s. 544

³⁸ KRÁLÍK, M. Několik poznámek právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Právní rozhledy, 2006, č. 15, s. 545

uspět, z čehož může vyplynout smolné zranění, které není hlavním cílem a zranění se považuje za náhodné. Za takto způsobený úraz nebude sportovec odpovědný.³⁹ Tato teorie připomíná teorii nedostatku zavinění.

3.1.4. Teorie souhlasu poškozeného

Sportovec, který vstupuje na sportovní hrací pole, dává konkludentně souhlas tomu, že je srozuměn s možností způsobení úrazu. Teorie bývá napadána, že seznámení sportovce s tím, že může v průběhu sportovní činnosti dojít ke sportovnímu úrazu, nelze považovat za souhlas, kterým by tyto důsledky sportovní činnosti bezvýhradně akceptoval.⁴⁰ Není totiž možné, aby sportovec dal mlčky souhlas s případným zásahem do jeho tělesné integrity. Jedná se o jednu z nejvýznamnějších teorií, je velmi využívání v angloamerickém právním systému.

3.1.5. Koncepce státního dovolení

Občas také nazývaná jako teorie obecné legality sportu. Vychází se z toho, že stát uznává, toleruje a ve většině případů i podporuje sport a z tohoto je dovozováno, že vše co se během tohoto sportu stane, je beztrestné. Proti této koncepci je však fakt, že by veškeré jednání při daném sportu bylo vyloučeno z odpovědnosti.⁴¹

Jedná se pouze o přehled těch podle mého názoru nejzajímavějších teorií, avšak existuje mnoho dalších, celkové číslo všech odpovědnostních teorií by se přehouplo přes padesát. Tyto teorie se objevily různě v zahraničí, v bližší nebo trochu starší době, i z tohoto důvodu zde neexistuje univerzální teorie. Některé teorie se snaží vzájemně prolínat, na druhé straně pak existují i teorie, které si dokonce mnohdy odporují.

3.2. Odpovědnost občanskoprávní

U občanskoprávní, často označovanou také jako civilněprávní, odpovědnosti jde především o náhradu škody za způsobené zranění při sportovní

³⁹ KRÁLÍK, M. Několik poznámek právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Právní rozhledy, 2006, č. 15, s. 545

⁴⁰ KRÁLÍK, M. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo, 2006, č. 7-8, s. 67.

⁴¹ KRÁLÍK, M. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo, 2006, č. 10, s. 20.

činnosti. U nás v České republice nevidujeme příliš soudních rozhodnutí v těchto případech. Když se právní vědomí sportovců i celé společnosti zvýší, zvýší se i snaha poškozených dosáhnout odškodnění za svá zranění u občanskoprávních soudů. Samozřejmě je jasné, že u soudu nemůže a neměl by skončit zákrok, který skončí zraněním. Mělo by se jednat jen o takový zákrok, který je jasně nasměrován proti pravidlům příslušného sportu. Sportovec se vstupem do sportovního utkání přijímá určité riziko zranění a podřizuje se pravidlům daného sportu, při jejichž neporušení by nemělo dojít k možnosti právní odpovědnosti sportovce, který způsobí zranění. Také česká skromná judikatura v oblasti občanskoprávní odpovědnosti sportovec za sportovní úraz, dle svých rozhodnutí považuje porušení sportovních pravidel za důležitou okolnost pro rozhodnutí, že vznikla právní odpovědnost sportovce za zranění. Avšak porušení sportovního pravidla nemůže být samo o sobě znamením, že došlo i k porušení právní normy a naopak. K občanskoprávní odpovědnosti dochází i v případě, že pachatel ohrozí nebo poškodí subjektivní práva a povinnosti vyplývající z občanskoprávních vztahů.

Podle starého občanského zákona z roku 1964 v jeho posledním znění v roce 2013, byla občanskoprávní odpovědnost dána především v šesté části, která se nazývala „Odpovědnost za škodu a za bezdůvodné obohacení“. Tato šestá část byla dále rozdělena na tři hlavy. První hlava byla §415 až §419 a týkala se předcházení hrozícím škodám. V hlavě druhé §420 až §450 s názvem „Odpovědnost za škodu“ jde o to, že každý kdo způsobí škodu, má za ní i odpovídat, samozřejmě i zde jsou výjimky. Odpovědnost byla za škodu materiální i škodu nemateriální. Poslední hlava se nazývala „Bездůvodné obohacení“ a byla upravena §451 až §459.⁴² V §415 se jednalo o zásadu nikomu neškodit, na tomto základě se dala očekávat prevenční povinnost adresátů, kteří se zdrží takového chování, aby nedošlo ke vzniku škody na majetku či zdraví.

Ani nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.), který je účinný od 1. 1. 2014, se nezmiňuje o odpovědnosti ve vztahu ke sportovní činnosti. Nejblíže je tomu §5 odstavec 1, ve kterém se píše: „Kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho

⁴² Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

tíži.⁴³ To, že toto ustanovení můžeme aplikovat i na sportovce, nám výslovně uvádí důvodová zpráva k zákoníku. Avšak ne jako osobu přihlášenou k určitému stavu, kde důvodová zpráva uvádí amatérského sportovce, ale jako na výkon povolání, kam profesionální sportovce můžeme zcela jistě zařadit. Hned v další větě se v důvodové zprávě píše: „Po osobě, která se takto chová, lze důvodně požadovat, aby také jednala s využitím těch nadprůměrných znalostí a dovedností a s takovou neobvyklou pečlivostí, jaké vyžaduje ona profese nebo stav.“⁴⁴ „Nechová-li se taková osoba tak, jak vyžaduje lex artis, musí nést případné následky.“⁴⁵ Až čas nám ukáže, zda toto ustanovení bude znamenat posun v dalším vývoji odpovědnosti sportovce. Zajímavé také bude, jak se soudní rozhodování vypořádá s vymezením lex artis ve sportu. V návaznosti na již neplatný občanský zákoník a jeho §415, řeší nový zákoník ohrožení subjektivních práv a povinností v §2894 – §2971. Aby nedocházelo k porušení subjektivních práv poškozeného, je nutnost takovému jednání předcházet a proto se v §2900 píše, že „je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného“.⁴⁶ Za nejvýraznější změnu v občanském zákoně můžeme považovat zrušení paušálních ohodnocení za ublížení na zdraví a usmrcení. V nové úpravě je stanoveno, že výši náhrady bude soud moci upravovat s ohledem na všechny okolnosti. Soud může tedy výši přizpůsobit tomu, zda například o horní končetinu přišel automechanik, fotbalista nebo někdo jiný a může zohlednit i věk dotyčného, který také hraje svou roli. Toto změněné ustanovení má zcela jistě pozitivní přínos pro celou společnost, protože každý případ bude posuzován individuálně.

3.3. Odpovědnost trestněprávní

Problém právní odpovědnosti ve sportu nelze řešit bez poznání příčin úrazu. Musí se zvážit všechny okolnosti, aby se zjistilo, zda k důsledku došlo jen protiprávním jednáním obviněného, nebo zda i kvůli chování poškozeného. Ke zjištění může dojít skrz videozáznamy z utkání, zápisy rozhodčích a delegátů o utkání, výpovědi hráčů, funkcionářů, lékařů a diváků či osob jinak zúčastněných při protiprávním jednání nebo jiné důkazy. Důležitým faktorem je také to, zda při

⁴³ §5 odstavec 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁴⁴ Důvodová zpráva k Novému občanskému zákoníku (konsolidovaná verze) 2012. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

⁴⁵ Důvodová zpráva k Novému občanskému zákoníku (konsolidovaná verze) 2012. Dostupné z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

⁴⁶ §2900 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

úrazu došlo k porušení pravidel daného sportu. Česká právní praxe akceptuje trestní odpovědnost sportovců za společensky nebezpečné jednání při splnění zákonné podmínky, kterou je naplnění jedné skutkové podstaty ze zvláštní části trestného zákona při výkonu sportovní činnosti nebo při souvislosti s ní.

Na následujících řádcích a stranách se pokusím rozebrat trestněprávní odpovědnost sportovců a dalších subjektů, kteří se této odpovědnosti mohou dopustit s ohledem na jejich sportovní činnost. V problematice trestněprávní odpovědnosti se konkrétně budeme zabývat trestní odpovědnosti za úraz, za doping a korupci.

3.3.1. Trestněprávní odpovědnost za úraz

Odpovědnost za úraz ve sportu byla jednou z prvních otázek ve vztahu práva a sportu. I přesto, že je to jednou z prvních otázek, a v současnosti stále více řešenou, nepodařilo se ani doposud najít univerzální pravidlo, podle kterého by se mohlo jasně určit, kdy odpovědnost vzniká, a kdy ne. Jedním z problémů je i různorodost sportů a kontaktů v nich, podívejme se na různé typy sportů, od šachů, až po box a jasně uvidíme, že se jedná o velkou rozmanitost a rizikovost spojenou s úrazy. Největším problémem je, že každý úraz se musí prozkoumat individuálně, ať už z důvodů příčiny vzniku úrazu nebo právě odlišností sportovních pravidel. Trestněprávní odpovědnost je spojena se zákonnou úpravou skutkových podstat jednotlivých trestních činů a s jejím naplněním.

3.3.2. Historie

Když se podíváme postupně do historie, najdeme zajímavé věci týkající se problematiky sportovních úrazů a odpovědnosti za ně. Při historických sportovních činnostech docházel nejen ke zranění, ale velmi často i ke smrti.

3.3.2.1. Antické Řecko

Prvním obdobím, na které se zaměřím, je antika. Konkrétně začnu s Řeckem. První a zřejmě i jediné písemné svědectví o sportovní činnosti z této doby přináší epické básně Iliada a Odysea, které jsou připisovány nejstaršímu známému řeckému básníkovi Homérovi. Homér v nich popisuje závody jako běžecké závody nebo pěstní zápasy, které se odehrávají v době 8. století před Kristem. Popisuje zde i konkrétní závodníky, kteří často v určitých disciplínách museli zranit nebo dokonce zabít protivníka, aby dosáhli sportovního vítězství. Pády, zranění i smrt při těchto činnostech však byly brány jako vůle bohů. Dle

Homérova vyprávění je zřejmé, že již v této době existovala určitá „sportovní“ pravidla, ale podle všeho zatím jen nepsaná. „Sport ovšem brzy v pojetí, jak nám ho popisuje Iliada, pozbyl své primitivní volnosti, zvláště, řečeno Homérovými slovy, jakmile se skončilo se zápasy, v nichž bylo cenou pro vítěze dvanáct volů a pro poraženého čtyři, a začalo se bojovat o vítězství, slávu a vavřínový věnec; to je nástup olympijských her, které zosobňují éru starověkého Řecka.“⁴⁷ Olympijské hry se dle historiků konaly každé čtyři roky od roku 776 před naším letopočtem, v Olympii na počest bohů. První olympijské hry trvaly pouhý jeden den a soutěžilo se v běhu, postupem času se hry konaly pět dnů a zvyšoval se i počet disciplín. Zúčastnit se mohl každý svobodný občan řeckého původu a sledovat hry mohl každý, kromě řeckých žen. Známa byla i pravidla a zvyky olympijských soutěží, na které dohlíželi hellanodikové, což byli dle doslovného překladu „Řečtí soudci“ a jejich počet se měnil z původních dvou na deset. Byli hlavním řídicím orgánem, který hry pořádal a vedl, měli právo rozhodovat o přípuštění jednotlivých sportovců, které sledovali na jejich soustředění před olympijskými hrami. Byli rovněž oprávnění závodníky trestat za porušení pravidel především uložením tělesného trestu, peněžitého trestu a dokonce i vyloučením z her. Soutěžící závodili nazí, aby nedošlo k podvodům, a aby ukázali krásu svých těl. Vítěz dostal v poslední den her věnec z olivových listů, vítěz také získal respekt všech spoluobčanů a právo nechat si postavit sochu v Olympii. Všechny řecké obce uznaly pojem ekecheiria, což znamenalo všeobecný posvátný mír v době konání olympijských her. Každému účastníkovi her byla umožněna volná cesta na hry a z her přes všechna nepřátelská území. Řekové kvůli olympijským hrám odkládali i války.

Jeden z prvních autorů, který se zabýval otázkou trestní odpovědnosti sportovce za úraz, byl slavný řecký antický básník Solón. Solón ve svých zákonech popsal problematiku zranění takto: „Jestliže někdo (někoho) zabije neúmyslně na závodech, nebo zastihnuv v domě, nebo nepoznav (jej) ve válce, nebo u manželky, nebo sestry, nebo u dcery, nebo u souložnice, s níž má svobodné děti, za to nechť není stíhán pro zabití.“⁴⁸ Z čehož jasně vyplývá, že Solónova formule se nevztahuje na úmyslné zabití. Pokud došlo ke spáchání jiného trestného činu během sportovních klání, tak nic nebránilo jeho postihu.

⁴⁷ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha: C.H. Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1 s. 67

⁴⁸ OLIVA, P. Solón. Praha: Svoboda, 1971 s. 171

Démostenés, což byl athénský řečník a právník, navazoval na Solónovy názory na posuzování úmyslu při sportovních úrazech. Ve své obžalobě proti Aristotelovi pravil: „Kdo při hře způsobí smrt jinému, bude zproštěn jakékoliv viny. Proč? Protože zákonodárce nebude posuzovat čin, ale úmysl. A jaký zde byl úmysl? Zvítězit nad živým, ne způsobit mu smrt. A jestliže se zabitý projevil jako slabší než ten druhý během únavné snahy o vítězství, bylo to příčinou všeho zlého; a za to se ani netrestá.“⁴⁹ Tehdejší řecká společnost si cenila fyzickou zdatnost a vítězství ve sportovních soutěžích, i proto byl sportovec zbaven odpovědnosti za zabití, když jednal s úmyslem zvítězit. Ani smrt či zranění při porušení pravidel neznamenal automaticky vznik právní odpovědnosti dotyčného, ale pokud sportovec jednal s úmyslem protivníka zranit či usmrtit, nemohl být z působnosti zákona pro trestný čin vyjmut.

Následoval Platón, který rozlišoval zranění při válečné přípravě a při hrách v pravém slova smyslu. Platón si byl vědom důležitosti a nebezpečnosti vojenských cvičení s použitím opravdových zbraní, dokonce nebezpečnost vyžadoval s tím, aby cvičení splnila svůj účel. V případě neúmyslného zabití měl být viník očištěn, při záměrném zranění nebo smrti při těchto vojenských cvičeních nevyklučoval postih ani Platón. Vedle vojenských cvičení docházelo i k bojům i při hrách, které byly založeny na ryze dobrovolnosti každého občana. Tyto hry měli udržet morálku, tělesnou zdatnost, ale také pobavit. Platón se vyjádřil k odpovědnosti sportovních úrazů ve své práci *Zákony*, kde napsal: „Jestliže někdo při zápasech a veřejných závodech neúmyslně usmrtí některého druhu, buď na místě, nebo tak, že později podlehne zranění, nebo stejným způsobem ve válce při válečném cvičení, při němž se konají cviky holými těly nebo se s užíváním některých zbraní napodobuje válečná činnost, ať se očistí podle zákona o těch případech přeneseného z Delf a budiž čist.“⁵⁰

Když shrneme výše uvedené, zjistíme, že v antickém Řecku definovali odpovědnost za způsobené úrazy velmi jasně, ale zároveň i velmi stroze. Řekové preferovali jejich netrestání, neboť zranění či smrt brali jako nedostatek fyzické zdatnosti a cvičení byla přípravou na válku, kde by jim slabší jedinci stejně moc nepomohli a nejednalo se tedy o protiprávní jednání. Při herních činnostech se

⁴⁹ Kolektiv autorů: *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2 s. 29

⁵⁰ Kolektiv autorů: *Otázky sportovního práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2 s. 30

bralo jako rozhodující prvek, to zda šlo o úmysl někoho zranit nebo usmrtit. Musíme si uvědomit, že za vítěze byl brán jen ten, kdo zvítězil v rámci pravidel, aniž by ublížil soupeři. Pokud vítěz způsobil zranění či smrt, nedostalo se mu odměny a uznání, které vítězům náležely. Postupem času se od tohoto upouštělo a rozhodující byl pouze výsledek klání.

3.3.2.2. Antické období Říma

Staří Římané se zaměřili na vojenský účel sportování. Součástí veřejných slavností původně spojených s válečnými ceremoniály byly také hry tzv. ludi. Ve 4. století před naším letopočtem se oddělily do samostatných zábav a velmi brzy se z nich vytratil nábožensko-rituální charakter. Jednalo se o hry v cirku, hry se zvířaty a divadelní představení.⁵¹ Zpočátku hry v cirku byly především závody aut, ale postupem času se začaly prosazovat i klasické hry jako box nebo zápas, kde o úrazy nebylo nouze.

Římské právo pohlíží na problematiku právní posuzování sportovních úrazů skrz právní úpravu. Aplikoval se zde především Aquiliův zákon.⁵² Přínos tohoto zákona, který byl výsledek plebejce Aquilia, byl daleko větší, protože zrušil i všechny dosavadní zákony, které se týkaly protiprávního způsobení škody.⁵³ Sankci, kterou stanovil, byla pokuta za protiprávní úmyslné poškození movité věci, dobytčete nebo cizího otroka. Tato pokuta se vymáhala speciální žalobou. V digestech, kde je konkretizován tento zákon, nalezneme z hlediska sportovních nehod hned několik ustanovení. S důležitou informací ohledně typické odpovědnosti za sportovní úrazy při sportovní činnosti nás seznamuje Ulpianus v Digestech, který zde popisuje případ atletiky: „Jestliže někdo při odvážné hře, při zápolení spojeném s pěstním bojem, zatímco mezi sebou zápasí, jeden druhého zabije, a to ve veřejném zápase, nepoužije se Aquilia, protože v rámci (snahy o získání) slávy a statečnosti není to možno považovat za škodu způsobenou bezprávím. Na otroka se to ovšem nevztahuje, protože zpravidla zápasí jen lidé svobodní; na raněného syna rodiny se to však vztahuje. Poraní-li však (někdo někoho ze zápasu) ustupujícího, bude mít nepochybně zákon Aquiliův místo, také zabije-li někdo otroka, který se zápasu neúčastnil, ledaže by

⁵¹ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha: C.H.Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1. s. 80

⁵² SÁDOVSKÝ, S. Právní aspekty násilí ve sportu. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1836-4. s. 28

⁵³ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha: C.H.Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1. s. 83

se to stalo se souhlasem (otrokova) pána; tehdy totiž Aquiliův odpadá.⁵⁴ V římském právu se právník Fabius Mela věnoval i odpovědnosti třetích osob při sportovní činnosti, konkrétně je znám případ s holičem, který měl postavení diváka. Dále Mela píše: „jakmile si více lidí hrálo s míčem a jeden z nich hodil míč prudce, míč spadl na holiče, který právě holil otroka, a přiložený nůž podřezal otrokovi hrdlo, tak odpovídá Lex Aquilia ten, koho se týká zavinění“.⁵⁵ Mela také stanovil, že za smrt otroka musí být odpovědný ten, kdo ji způsobil, ovšem zdráhal se rozhodnout, zda je to v tomto případě hráč nebo holič. S tím, že se hráč může udělat při zápase chybu a hodí či kopne míč mimo hřiště, by měl divák počítat, a v takovém případě měl by být odpovědný on, hráč by měl být odpovědný, když záměrně mířil na nezúčastněnou osobu mimo hřiště.

Trochu mladší klasický právník Proculus stanovil zavinění a odpovědnost holiči s tím, že jednal nedbale v tom, že nebyl dostatečně obezřetný. Holič nepředvídal nebezpečnost spojenou s jeho výkonem práce v blízkosti sportoviště.⁵⁶

Římskoprávní hodnocení sportovních úrazů nebylo omezeno pouze na Aquiliův zákon, ale bylo i v trestním právu. Pokud sportovní boj proběhl v souladu s pravidly sportovního klání, tak při zranění soupeře bylo vyloučeno spáchání trestného činu i možnost žaloby pro porušení práva. Soukromé právo stálo před trestním právem, které bylo často považováno za součást sféry politického života. Nejčastějším autorem v této souvislosti bývá označován Marcus Aurelius Antonius, který se ve svém díle „Hovory k sobě“ vyjadřuje k problematice sportovních úrazů.

Závěrem můžeme zhodnotit, že v Římě pro poškozeného měla největší význam poenální žaloba, která je žalobou civilní a nárokuje potrestání škůdce, nikoli jen náhradu škody, na základě Aquiliova zákona. V římském právu jsme mohli naleznout dvě doktríny beztrestnosti sportovce za sportovní činnost. První z nich byla teorie souhlasu poškozeného a druhou teorií byla protiprávnost sportovce vyloučena s ohledem na příčinu, která není protiprávní.

⁵⁴ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha: C.H. Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1. s. 84

⁵⁵ Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2 s. 31

⁵⁶ Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2 s. 32

3.3.2.3. Středověk

Středověk se nesl ve znamení úpadku sportu a obrácení společnosti především k církvi a duchovním věcem. Církev v tehdejší době měla zásadní vliv na život společnosti a její přístup ke sportu se začal projevovat tím, že sportovní činnosti se dostávaly do útlumu. Papeži zakazovali rytířské turnaje a to z důvodu, aby nebyl oslaben rytířský stav pro křižácké výpravy, ale i přesto byly rytířské turnaje nejvýznamnější středověkou sportovní událostí. Proti tomuto zákazu byli především světszí právníci, kteří argumentovali tím, že tyto turnaje jsou součástí vojenské přípravy a přispívají k rozšíření křesťanství. Paradoxem bylo, že ačkoli církev měla negativní vztah ke sportu, tak její přívrženci vypracovali koncepci o náhledu na sportovní nehody, ke kterým při turnajích docházelo. Na rozdíl od antiky se nezabývali, zda došlo k dodržení či nedodržení pravidel turnaje při sportovní činnosti, tyto pravidla stála mimo rámec právního hodnocení.

Základ kanonického učení byl opřen o myšlenku dualismu mezi „res licita“ (věc povolená) a „res illicita“ (věc nepovolená). Věc nepovolená byla například i sama účast na rytířském turnaji. Církev jako trest stanovila odmítnutí církevního pohřbu tomu, kdo byl během turnaje zabit.⁵⁷ Zavinění a příčinná souvislost byly v těchto případech bezpředmětné, protiprávním jednáním bylo samotné zúčastnění se turnaje. Zajímavostí je fakt, že když se král zúčastnil turnaje jako divák, tak nebyl turnaj považován za „res illicita“, což pravděpodobně vyplývalo z jeho výlučné pravomoci v jurisdikci.⁵⁸ Úrazy a smrt způsobené v turnaji se braly a trestaly jako úmyslné zabití nebo vražda. „Pro názornost si můžeme kanonické učení o „re illicita“ přiblížit na příkladu dnešní doby. Sport, který ve 20. století postihuje nejvíce zákonných zákazů, je bezesporu box. Pokud bychom box považovali za „re illicita“, pak účast v boxerském klání by byla protiprávním úkonem, ale v případě úrazu by již samotná účast byla také důvodem pro uplatnění postihu. Otázka příčinné souvislosti mezi účastí v „re illicita“ a škodou, stejně jako zavinění by se staly zcela bezpředmětné a pro naplnění předpokladů odpovědnosti za škodu by neměly žádný význam.“⁵⁹

⁵⁷ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha: C.H.Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1. s.95

⁵⁸ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha: C.H.Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1. s. 97

⁵⁹ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha: C.H.Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1. s. 96

I přesto, že katolický názor na sportovní hry byl negativní, tak vztah ke sportu všech duchovních vždy neodpovídal veřejně hlásaným církevním zásadám. V kláštorech se často uskutečňovaly míčové hry, tance nebo dokonce rytířské turnaje, které byly provozovány tajně.⁶⁰ Kanonisté rozlišovali tresty za hry dovolené a hry zakázané. Když došlo k úrazu nebo smrti při dovolených hrách, neznamenal to automaticky, že účastník není odpovědný, ale docházelo ke zkoumání, zda byl úraz nebo smrt vyústěním porušení povinnosti zaviněním. Duchovním byly zakázané skoro všechny hry, laikům pouze některé, u nich se tedy zkoumalo zavinění častěji. Kněz Huguccio uvádí, že účast ve hře nedovolené je sama o sobě zaviněním, proto se při konkrétním úrazu v této hře již zavinění nezjišťuje.

Na konec můžeme říci, že i přesto, že ve středověku docházelo k zákazům a útlumu různých sportovních aktivit, můžeme zde najít různé pokusy panovníků o legislativu. Postupem času vývoj směřoval ke vzniku sportu, který byl však postaven na zcela jiných a nových základech.

3.3.3. Současnost

Posuzování otázek odpovědnosti sportovců za sportovní úraz v současném vývoji má základ v polovině 19. století v Anglii, kde se objevily první rozhodnutí k dané problematice. Na počátku 20. století proběhla celosvětová expanze, lze zmínit Austrálii, Brazílii, Itálii, Německo a další státy. U nás jsme se prvního příspěvku dočkali až na konci 70. let dvacátého století. V průběhu 20. století se utvořilo několik hlavních problémů v dané oblasti. Jakým způsobem přistupovat k odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, zda zvolit východisko odpovědnosti nebo úplné beztrestnosti sportovců. Dalším bodem je otázka právních nástrojů, kterými to regulovat, zda obecnými předpisy nebo speciální právní úpravou mířící přímo na sportovce. Nejdůležitější otázkou je pak, jak se postavit k odpovědnosti sportovce při dodržování nebo naopak porušování sportovních pravidel. Tento problém se řeší celé dvě století a ze zjednodušeného závěru vyplývá, že dodržení sportovního pravidla vylučuje protiprávnost, i přes fakt, že to v zákoně není uvedeno jako důvod vylučující odpovědnost sportovce. Důležitou i zajímavou otázkou je vztah sportovních disciplinárních a soudních orgánů a jejich rozhodování. V praxi dochází k tendenci rozhodovat podle sportovních subjektů,

⁶⁰ KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha: C.H.Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1. s. 100

soudy se nerady odchyľují od stanovisek sportovních orgánů, především z důvodu jejich odbornosti.⁶¹

3.3.4. Zahraničí

Nyní se podíváme do zahraničí, jak tam se nahlíží na odpovědnost sportovců za sportovní úrazy. V podstatě existují tři skupiny legislativních východisek.

První skupinou je skupina, která je charakteristická ustanovením speciálních skutkových podstat a ustanovení v trestných předpisech, které upravují problematiku sportovních úrazů a odpovědnosti za ně. Takováto úprava v současnosti je spíše výjimkou, v minulosti se používala například v Ekvádoru.⁶²

Druhá skupina řeší tuto otázku zakázáním určitých sportovních odvětví. Takové zákazy se týkají disciplín, pro které je charakteristické zvýšené riziko a pravděpodobnost zranění; především se jedná o bojové sporty.⁶³ Jde o autoritativní zákazy ze strany státu, který dává jasně najevo svůj názor na některá sportovní odvětví a jejich pravidla. Jejichž dodržením není možno argumentovat vyloučení odpovědnosti sportovce.

Do třetí skupiny patří i Česká republika. Jedná se o skupinu států, kde speciální předpisy chybí a jsou aplikovány předpisy obecné, velmi často s využitím analogie. Tento postoj k odpovědnosti sportovce je nejrozsáhlejší.

3.3.4.1. Německo

Pro naše západní sousedy z Německa je charakteristická propracovaná doktrína i ustálená rozhodovací praxe, především se však tato rozhodnutí týkají civilních sporů o náhradu škody.⁶⁴ Historické východisko Německa bylo postaveno na dodržení sportovních pravidel sportovce, v takovém případě nebyl sportovec za škodu odpovědný. Tento model se ukázal jako nedostatečný a s vývojem sportu a práva se došlo k názoru, že trestní odpovědnost je vyloučena za splnění těchto podmínek: příslušné jednání není v rozporu s dobrými mravy,

⁶¹ U&PS - PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST SPORTOVců ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY - TEORETICKÝ VSTUP DO PROBLEMATIKY. [online]. [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: http://www.ucps.sk/PRAVNI_ODPOVEDNOST_SPORTOVCEU_ZA_SPORTOVNI_URAZY

⁶² Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2 s. 36

⁶³ KRÁLÍK, M. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). Trestněprávní revue. 2006, č. 8, s. 230.

⁶⁴ KRÁLÍK, M. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). Trestněprávní revue. 2006, č. 8, s. 232.

nedošlo k úmyslnému porušení sportovních pravidel, jednání nebylo jednáním brutálním. Dále došlo k rozdělení sportů na bojové sporty a paralelní sporty, jehož podstatou bylo rozdělit sporty podle míry kontaktů. Pro paralelní sporty platí obecné zásady odpovědnosti, kdežto s bojovými sporty je spojena vyšší míra rizika. Na základě této teorie německá doktrína při řešení sportovních úrazů vychází z toho, že u určitých sportů je velká pravděpodobnost zranění, s čímž počítají všichni, kdo jej provozují, a tím tedy přijímají určitou míru rizika. Dále je potom posuzováno za jednání, na základě kterého došlo ke zranění, je v souladu se sportovními pravidly.⁶⁵ Pro německou právní doktrínu je i typický a hodně využívaný institut svolení poškozeného, tzv. sozialadeguanz.⁶⁶ Německý právní řád má i dva speciální případy, kdy je odpovědnost vyloučena přímo ze zákona. Prvním případem jsou automobilové sporty, druhým pak odpovědnost zaměstnavatele za zranění způsobená jeho zaměstnancem při výkonu sportovní činnosti.⁶⁷

3.3.4.2. Francie

Ve Francii se setkáváme s mnohými soudními rozhodnutími ohledně odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Francouzská doktrína klade velký důraz na dodržení pravidel, úmysl sportovce a okolnosti, při kterých k úrazu došlo. V případě nejasnosti mezi úmyslným jednáním a neúmyslným se soudci přiklání k jednání neúmyslnému. Když se jedná o málo závažný trestný čin, který lze spíše považovat za neopatrnost nebo nedbalost, soudy rozhodnou, že trestněprávní odpovědnost sportovce nevzniká vůbec.⁶⁸ Vznikají tedy situace, za kterých je čin spáchaný v běžném životě považován za úmyslný, ale stejný čin spáchaný sportovcem při sportu je považován za neúmyslný.

3.4. Doping ve sportu

Dopingem se v prostředí sportu označuje používání látek a metod, které každoročně vydává Světová antidopingová agentura (WADA). Podstatou dopingu je především bezprostředně zvýšení výkonu nebo urychlení regenerace při tréninku. Počátkem 20. století se začaly objevovat první dopingové aféry,

⁶⁵ KRÁLÍK, M. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*. 2006, č. 8, s. 232

⁶⁶ KRÁLÍK, M. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). *Trestněprávní revue*. 2006, č. 8, s. 232

⁶⁷ KRÁLÍK, M. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie*. 2006, č. 9, s. 30.

⁶⁸ KRÁLÍK, M. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). *Bulletin advokacie*. 2006, č. 9, s. 28.

k lepším výkonům se začala používat inhalace kyslíku a z tohoto důvodu bylo nutno vytvořit právní předpisy, které budou trestat toto nesportovní jednání. První zákonná definice byla zpracována antidopingovou komisí a v roce 1963 byla přijata Radou Evropy. Definice zněla takto: „Dopingem se rozumí použití látek tělu fyziologicky cizích zdravými osobami s cílem zlepšit při závodech výkon umělým a nečestným způsobem.“⁶⁹ Mezinárodní olympijský výbor v roce 1967 zavedl i první antidopingové kontroly pro olympijské hry. V tomtéž roce Rada Evropy přijala první dokument o právní úpravě dopingu. V tomto dokumentu bylo také doporučeno vládám členských zemí, aby přijaly účinná antidopingová opatření. Tímto činem vyvolala u mezinárodní sportovní federace a u Mezinárodního olympijského výboru podnět, aby více pozornosti věnovaly dopingové problematice. „V roce 1988 byla v kanadské Ottawě přijata Mezinárodní olympijská charta proti dopingu ve sportu, která obsahuje vedle základních ustanovení též pravidla antidopingové kontroly, disciplinární opatření a tresty, požadavky na laboratorní zkoušky a seznamy zakázaných dopingových prostředků.“⁷⁰

Základní a všeobecný dokumentem je Světový antidopingový kodex. Poprvé byl dokument přijat v roce 2003 a účinností od 1. ledna roku 2004. Smyslem kodexu je podpořit boj proti dopingu v celosvětovém rozsahu a jeho účelem je propagace spravedlnosti, rovnosti, zdraví a ochrana práv sportovců na účasti ve hře bez dopingu. Kodex se také zmiňuje o častém slovním spojení, které se používá mezi sportovci, zde jde konkrétně o tzv. „duch sportu“, o kterém se v tomto případě mluví jako o uchování toho, co je ve sportu skutečně hodnotné. „Duch sportu je oslavou lidského ducha, těla i mysli a odráží se v hodnotách, které nalézáme ve sportu a při sportování, včetně následujícího: etika, fair play a poctivost, zdraví, vynikající výkony, charakter a výchova, zábava a radost, týmová spolupráce, oddanost a vědomí odpovědnosti, úcta k pravidlům a zákonům, sebeúcta a úcta k ostatním účastníkům, odvaha, pospolitost a solidarita.“⁷¹ „Doping je v zásadním rozporu s duchem sportu,“⁷² píše se v další

⁶⁹ HNÍZDIL, J., TŘEŠŇÁK, P. a BUŠTA P. Doping aneb Zákulisi vrcholového sportu. Praha: Grada 2000. Strom života. ISBN 80-7169-776-1.

⁷⁰ VALEŠ, P. Vše o dopingu 1: Historie. Etriatlon.cz. [online]. 14.6.2015. [cit. 2018-01-15]. Dostupné z: http://www.etratlon.cz/22066_vse_o_dopingu_1_historie.html

⁷¹ Světový antidopingový kodex. Antidopingový výbor ČR [online], 2015. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2015.pdf

⁷² Světový antidopingový kodex. Antidopingový výbor ČR [online], 2015. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2015.pdf

větě kodexu. Definici dopingu definuje Světový antidopingový kodex v článku prvním jako „porušení jednoho, nebo více antidopingových pravidel“⁷³, které jsou uvedeny v článcích 2.1 až 2.10 tohoto kodexu. Porušení antidopingových pravidel je například přítomnost zakázané látky nebo jejích metabolitů nebo markerů ve vzorku sportovce, dále to je i vyhýbaní se, odmítnutí nebo nedostavení se k odběru vzorku, může jím být i držení zakázané látky nebo zakázané metody. Zakázané látky jsou uvedené v Seznamu zakázaných látek a metod dopingu, který se každoročně aktualizuje. Jako příklady zakázaných látek můžeme uvést anabolika, narkotika, růstový hormony, mezi zakázané metody uvedeme krevní transfúzi a genový doping. Sportovec si musí sám hlídat i složení léků a vitamínů, protože často mívají složení ze zakázaných látek. Neznalost sportovce neomlouvá a ani nevědomost či nedbalost ho nesprostí sankce.

K porušení pravidel dochází, je-li dokázáno provedením antidopingové kontroly, že byla použita zakázaná látka nebo metoda. Odpovědní jsou i ti, kteří svým jednáním sportovce podporují, podněcují, navádějí, napomáhají či skrývají skutečnosti, které vedou k porušování antidopingových pravidel. Nesmíme zapomenout ani na osoby, které doping podávají, pokouší se podat nebo přechovávají. Za doping se také bere situace, kdy se sportovec nedostaví na výzvu k dopingové kontrole bez řádné omluvy. Dopingová kontrola může probíhat během závodů i mimo ně, na jakémkoli místě bez předchozího oznámení i bez něj, u kteréhokoli registrovaného sportovce. K porušení také dochází, když sportovec nebo někdo z jeho týmu nezákonně manipuluje se vzorky při odběru nebo transportu k analýze. Antidopingová kontrola je prováděna komisaři pověřenými mezinárodními sportovními organizacemi, zahraničními dopingovými agenturami, antidopingovým výborem České republiky nebo Světovou antidopingovou agenturou.

Postup kontroly je v podstatě takový, že komisař předá sportovci výzvu k dopingové kontrole a sportovec ji podepíše a kopii si nechá. Sportovec se musí dostavit ke kontrole nejpozději do šedesáti minut od obdržení výzvy. Od tohoto okamžiku je sportovec pod neustálým dozorem. Po vstupu do místnosti sloužící ke kontrole je sportovec povinen se prokázat dokladem totožnosti. Následuje vyplňování protokolu, kam se zaznamenávají všechny informace, včetně léků a

⁷³ Světový antidopingový kodex. Antidopingový výbor ČR [online], 2015. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2015.pdf

doplňků, které sportovec užil po dobu sedmi dnů zpět. Poté následuje samotný odběr, který může trvat několik minut i hodin, záleží na sportovci, který musí odevzdat dostatečné množství moči s požadovanou hustotou. Sportovec je pod dozorem osoby stejného pohlaví a na její žádost je sportovec povinen se odhalit natolik, aby nebylo možné dopingovou kontrolu obelstít.⁷⁴ Po tomto výkonu si sportovec vybere zalepenou soupravu pro odběr, která obsahuje dvě lahvičky s číselným kódem. Vzorek se rozlije do vzorku A a vzorku B a je zapečetěn, ze zbytku moči se zjišťuje hustota moči, která musí odpovídat limitu Světové antidopingové agentury a její Ph. Pokud je hustota moči nižší, sportovec musí poskytnout další vzorek moči. Údaje se v protokolu na závěr stvrzují podpisem sportovce a komisaře. Následnou analýzu vzorků z dopingové kontroly provádí specializované laboratoře pověřené Světovou antidopingovou agenturou. Výsledek je písemně doručován sportovci. Je-li vzorek moče A pozitivní, má sportovec právo požádat o kontrolní analýzu vzorku B, které se může osobně zúčastnit, pokud ovšem sportovec o kontrolní analýzu nepožádá, je vzorek A považován za konečný a případ směřuje k disciplinární komisi sportovního svazu.⁷⁵

V trestání za doping hraje hlavní roli zásada spravedlnosti, která je postavena na principu, že každému sportovci je vyměřena stejná sazba bez ohledu na jeho jméno, věk či dosavadní sportovní kariéru. Světový antidopingový kodex v článku deset představuje jednotlivé druhy sankcí pro jednotlivce. Prvním postihem, ke kterému vždy dojde, je anulování výsledků dosažených při závodech, kde dojde k porušení antidopingových pravidel a s nimi spojenými důsledky, jimiž mohou být odebrání bodů, medailí nebo cen. Dalším trestem je zákaz činnosti za přítomnost, použití, pokus o použití nebo držení zakázané látky nebo zakázané metody. Doba zákazu bude čtyři roky, pokud porušení pravidla nezahrnuje specifickou látku a sportovec nebo jiná osoba nemůže prokázat, že porušení nebylo úmyslné. Čtyřletý zákaz bude také v případě, že porušení pravidel zahrnuje specifickou látku a Antidopingová agentura prokáže, že prošení antidopingových pravidel bylo úmyslné. Pokud neplatí ani jedno z těchto dvou pravidel, tak zákaz činnosti bude po dobu dvou let. Jako další trest kodex zmiňuje

⁷⁴ Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2 s. 100-101

⁷⁵ Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2 s. 99

zkrácení doby zákazu činnosti na základě nevýznamného zavinění nebo nevýznamné nedbalosti. Když sportovec nebo jiná osoba prokáže nevýznamné zavinění nebo nevýznamnou nedbalost bude doba zákazu činnosti minimálně napomenutí a maximálně dva roky zákazu činnosti v závislosti na míře zavinění. Kodex také dává možnost snížit sankce v případech, kdy sportovec nebo jiná osoba významně pomůže při odhalování nebo prokazování porušení antidopingových pravidel. V takovýchto případech může dojít k neuložení, zkrácení, nebo pozastavení doby zákazu činnosti nebo dalších důsledků z důvodů jiných než zavinění. Samozřejmě jsou tu i finanční důsledky jako trest. Antidopingová organizace může chtít po sportovci úhradu nákladů, která vynaložila na dopadení a může mu být udělena i pokuta, to nastává, když porušení antidopingových pravidel nebylo tak zásadní.⁷⁶

Nyní bych si dovolil zveřejnit zajímavé a velmi probírané případy dopingu ve sportovním světě.

Jako nejproslulejší dopingová kauza je podle mého názoru případ Američana Lance Armstronga, který závodil v silniční cyklistice. Armstrong mezi lety 1999 až 2005 vyhrál sedmkrát slavnou Tour de France, kde byl lídrem stáje US Postal. Armstrong byl několikrát napadán a obviňován z toho, že dopuje, avšak vždy tvrdil, že nikdy nedopoval, a že nejsou důkazy. V roce 2005 skončil svojí úchvatnou kariéru, ale v roce 2009 ve svých sedmatřiceti letech se vrátil ke sportu, který tolik miloval, avšak na začátku roku 2011 oznámil definitivní konec své kariéry. Armstrong byl označován za sportovního hrdinu a inspiroval možná až miliony lidí na celém světě, a to díky jeho životnímu příběhu. Na podzim roku 1996 mu lékaři diagnostikovali rakovinu varlat v nejtěžším stádiu s rozsáhlými metastázemi do plic, odhad onkologů na jeho přežití bylo pod padesáti procenty. Aby toho nebylo málo, tak v průběhu léčby doktoři objevili další dva nádory na mozku. Za dva měsíce od zjištěné rakoviny Lance podstoupil poslední chemoterapii a o další dva týdny později ukázaly výsledky, že Armstrong je vyléčený, ale hrozí riziko, že se nemoc během dvanácti měsíců vrátí, to se však naštěstí nestalo a Lance znovu sedl na kolo a začal trénovat. Díky jeho vůli, podpoře manželky a nejbližších v roce 1999 vyhrál svou první Tour de France navzdory všem předpokladům. Armstrong byl velmi oblíbený i proto, že po svém

⁷⁶ článek 10, Světový antidopingový kodex. Antidopingový výbor ČR [online], 2015. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2015.pdf

vyléčení založil nadaci Livestrong a jejím cílem bylo pomoci lidem, kteří trpí rakovinou. Každému, kdo o nadaci alespoň slyšel, se jistě vybaví žlutý náramek na ruku, který jsem i já sám v mládí zakoupil a nosil. V roce 2012 přišel zlom v celém Armstrongově životě. V červnu Americká antidopingová agentura oznámila, že obvinila Armstronga z dlouhodobého užívání nedovolených a zakázaných podpůrných látek.⁷⁷ Armstrong reagoval podáním žaloby, která byla zamítnuta, a později Armstrong na svém webu oznámil, že už nebude dál proti Americké antidopingové agentuře bojovat, přestože vinu popírá. Mezinárodní cyklistická unie zbavila Armstronga všech jeho sedmi titulů z Tour de France i bronzu z Olympijských her ze Sydney, které se konaly v roce 2000. Prezident Mezinárodní cyklistiky Pat McQuaid dokonce doslovně řekl: „Pro Lance Armstronga není v cyklistice místo.“⁷⁸ Proti rozhodnutí se Lance neodvolal a dokonce v lednu 2013 se k dopování přiznal při televizním rozhovoru s Oprah Winfreyovou, kde pravdivě odpovídal na položené otázky. Hned na začátku rozhovoru Lance přiznal, že používal EPO, krevní doping, testosteron a další zakázané látky při svých vítězných závodech na Tour de France. Mimo jiné řekl, že podle jeho názoru není možné vyhrát Tour de France sedmkrát za sebou bez použití zakázaných látek, nebo že nepovažoval své jednání za špatné, ale naopak to bral jako normální věc, dokonce to přirovnal za normální jako je foukání vzduchu do galusek. Dále přiznal, že již v mládí bral kortizon a že k podvádění ho vedla neskutečná touha po vítězství.⁷⁹

Další příklad dopingové aféry bude diplomové práci bližší, protože se podíváme na již bývalého fotbalistu. Byl to sám božský Diego Maradona. Argentinský fotbalový génius je pro většinu známí především „božskou rukou“, kterou vstřelil na mistrovství Světa proti Anglii v roce 1986 a rozhodl tím o postupu svého národního týmu, protože ještě o pár minut později dal překrásnou branku, když prošel přes půl hřiště. Maradona se vryl fanouškům do paměti i svými problémy s drogami. V roce 1991, kdy hrál za italskou Neapol, dostal zákaz činnosti na patnáct měsíců potom, co neprošel testem na kokain a z Neapole

⁷⁷ Antidopingový výbor ČR. [online]. 2012 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/vzdelavani_aktuality_armstrong_konci.php

⁷⁸ UCI sebrala Armstrongovi sedm titulů z Tour de France - Aktuálně.cz. Sport - Aktuálně.cz [online]. Economia, a.s. [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/ostatni-sporty/verdict-o-dopingu-lance-armstronga/r~bbe001a01c2111e2b61e002590604f2e/>

⁷⁹ GRIM, F. Idnes.cz: Sport. Sport.idnes.cz [online]. 2013. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: https://sport.idnes.cz/armstrong-priznal-doping-0ym-/cyklistika.aspx?c=A130118_031902_cyklistika_fil

odešel. O tři roky později byl vyřazen a poslán domů z mistrovství světa kvůli pozitivnímu nálezu efedrinu. Drogy bral i po skončení aktivní fotbalové kariéry. Před rokem v jednom z rozhovorů přiznal, že drogy bral už při působení v Barceloně, kde hrál před angažmá v Neapoli. Bylo mu pouhých dvacet čtyři let a přiznal, že to byla jeho největší chyba v životě.⁸⁰ Dnes je Maradonovi 57 let a tvrdí, že je již sedmnáct let čistý.

Posledním a nejrozsáhlejším mezinárodním dopingovým skandálem je bezpochyby ruský dopingový skandál. Celou kauzu odstartovala Světová dopingová agentura, která vydala koncem roku 2015 zprávu o systematickém dopingování v ruské atletice a doporučila vyloučit Rusko z Mezinárodní atletické federace tím pádem i ze všech soutěží včetně Olympijských her, což Mezinárodní asociace atletických federací neudělala, ale pouze pozastavila ruskému svazu členství, což znamenalo zákaz startu v mezinárodních soutěžích. Podle zprávy na programu profitovalo více než tisíc sportovců ze třiceti různých sportovních odvětví. Zpráva Světové dopingové agentury uváděla další znepokojivé zprávy jako to, že ředitel moskevských antidopingových laboratoří Grigorij Rodčenko dal pár dnů před příjezdem týmu ze Světové dopingové agentury pokyn ke zničení více než 1400 vzorků, které mohly sloužit jako důkaz.⁸¹ Podle komise nařídil ruský ministr sportu Vitalij Mutko, který i mimo jiné byl členem výkonného výboru FIFA, přímé rozkazy k manipulaci s určitými vzorky. Mluvílo se i o tom, že Ruská tajná služba měla zajišťovat výměnu kontrolních vzorků moči v zapečetěných nádobách. Rusko popíralo, že by doping svých sportovců byl centrálně řízený, ale že opak je pravdou jako první potvrdil již v roce 2014 Vitalij Štěpanov, který byl někdejší zaměstnancem ruské dopingové agentury.⁸² Klíčové pro celý případ bylo to, když Grigorij Rodčenko utekl v lednu roku 2016 do USA a detailně popsal sofistikovaný systém ruského dopingování mezi lety 2014-2015 včetně toho, že ho řídil tehdejší ministr sportu Vitalij Mutko. Mimo jiné

⁸⁰ Fetoval jsem už v Barceloně, říká Maradona. Na drogách byl 20 let - NOVA Sport. Hlavní stránka - NOVA Sport [online]. TV Nova s.r.o. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://sport.tn.nova.cz/clanek/maradona-20-let-na-drogach-fetoval-jsem-uz-v-barcelone-priznal.html>

⁸¹ Zaslouží si popravu, kritizují Rusové svého bývalého dopingového "cara" Rodčenkova. Dříve byl hrdina - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Economia, a.s. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/experta-na-doping-putin-po-soci-vyznamenal-ted-pred-dalsi-ol/r~6678dae6cabf11e7a4500cc47ab5f122/>

⁸² Sedmihlavá saň jménem doping: Přečtěte si fakta k obří ruské aféře i přehled dalších skandálů - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Economia, a.s. [cit. 2018-02-22] Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/sedmihlava-san-jmenem-doping-pouzivane-latky-a-nejznamejsi-p/r~03488d48daa711e7af7dac1f6b220ee8/?redirected=1521753354>

přiznal, že ve skutečnosti šéfoval týmu, jehož úkolem bylo získat co největší počet medailí ze zimních olympijských her ze Soči 2014, což se také povedlo, když Rusko získalo nejvíc medailí ze všech států a dokonce nejvíc i v ruské historii, celkem 33 medailí, z toho třináct zlatých. Rodčenko se doznal i s tím, že vymyslel mix tří prášků kombinovaných s alkoholem, který zaručoval konzumentům lepší výkon, zajímavé na tom je, že mužům dával whisky a ženám martini.⁸³ Po tomto svědectví přišlo vyloučení ruských sportovců z olympiád a odebrání medailí. Koncem června 2016 se ruští atleti hromadně odvolali proti rozhodnutí Mezinárodní asociace atletických federací, o zákazu startu na Olympijských hrách v Rio de Janeiro 2016 k Mezinárodní sportovní arbitráži, která však toto odvolání zamítla, týkalo se to 67 ruských sportovců. Čtrnáct dní před Olympijskými hrami v Rio Mezinárodní olympijský výbor nepotvrdil ruským sportovcům zákaz účasti, ale nechal rozhodnutí na jednotlivých správních federacích. Den před zahájením letních olympijských her v Rio v roce 2016 Mezinárodní olympijský výbor ohlásil, že 270 sportovců může na hrách závodit pod ruskou vlajkou, zatímco 167 sportovců bylo vyřazeno kvůli doping, protože bylo přijato ustanovení o tom, že Rusko nesmí na hry nominovat žádného sportovce s dopingovou minulostí.⁸⁴ Další olympijské hry a stejný problém, zákaz či dovození účasti pro ruské sportovce na zimních olympijských hrách 2017 v Pchjongčchangu. Zbýval měsíc a do začátku zimních olympijských her, když padlo jedno z nejdůležitějších rozhodnutí Mezinárodního olympijského výboru. Rusko bylo prvním státem, který byl vyloučen z olympijských her z důvodu doping, navíc Ruský olympijský výbor dostal pokutu patnáct milionů dolarů za náklady na vyšetřování. Zúčastnit těchto her se sportovci z Ruska mohli pouze pod neutrální vlajkou a jen ti sportovci, kteří splnili náležitá kvalifikační kritéria a zároveň za sebou neměli žádnou dopingovou minulost.⁸⁵ Označení byli jako „olympijské sportovce z Ruska“ a neměli se dočkat národních barev na oblečení a ruské národní hymny v případě vítězství. Kdo by čekal, že ruští sportovci budou

⁸³ Zaslouží si popravu, kritizují Rusové svého bývalého dopingového "cara" Rodčenkova. Dříve byl hrdina - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Economia, a.s. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/experta-na-doping-putin-po-soci-vyznamenal-ted-pred-dalsi-ol/r~6678dae6cabf11e7a4500cc47ab5f122/>

⁸⁴ Sedmihlavá saň jménem doping: Přečtěte si fakta k obří ruské aféře i přehled dalších skandálů - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Economia, a.s. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/sedmihlava-san-jmenem-doping-pouzivane-latky-a-nejznamejsi-p/r~03488d48daa711e7af7dac1f6b220ee8/>

⁸⁵ Přelomové rozhodnutí arbitráže: 39 Rusům zrušila doživotní tresty za doping — ZOH 2018 — ČT sport — Česká televize. Česká televize [online]. 1996 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/sport/zimni-sporty/zoh-2018/368271-prelomove-rozhodnuti-arbitraze-39-rusum-zrusila-dozivotni-tresty-za-doping/>

bez dopingu alespoň na těchto hrát, tak by se zmýlil, že čtyř pozitivních vzorků na hrách, byli dva ruské. Oba případy byli velmi prazvláštní, možná až trochu komické. Prvním z nich byl curler Alexandr Krušelnickij, který se svou manželkou získal bronz ze soutěže smíšených párů, medaili museli po diskvalifikaci vrátit. Určitě si mnoho lidí řekne, jak by mohl doping pomoci curlerovi, vždyť to je sport o přesnosti a psychice, ale je to tak, ve vzorku A i B mu bylo objeveno meldonium. Druhým případem byl pozitivní test bobistky Naděždy Sergejevové na látku zvyšující výkonnost⁸⁶, úsměvné na tomto případě je to, že bobistka jen pár týdnů před olympiádou vystoupila v kampani Ruského olympijského výboru s tričkem “Já nedopuji“. I kvůli těmto dvěma případům byl v poslední den olympiády potvrzen trest pro Rusko a ruští sportovci tak nemohli na závěrečném ceremoniálu nastoupit pod ruskou vlajkou, avšak necelé tři dny po skončení her bylo Rusku obnoveno členství olympijským výborem, který zrušil suspendaci.

V českém sportu vévodí ve statistikách dopingových hříšníku kulturistika, když až třicet procent všech sportovců je z toho sportovního odvětví, mezi nejčastější látku patří anabolika. Jeden z nich měl při pozitivním nálezu v těle dokonce hned dvanáct různých zakázaných látek. Nejznámější český dopingový případy se týkají tenisty a fotbalisty.

Prvním případem byl, dnes již bývalý tenista Petr Korda, který na Wimbledonu v roce 1998 měl pozitivní dopingový test na zakázaný anabolický steroid zvaný nandrolon. Kordovi byla pozastavena činnost na jeden rok a byly mu odebrány body a peníze, které na turnaji získal.⁸⁷ Korda se proti verdiktu odvolal a odvolací výbor Mezinárodní tenisové federace uznal existenci mimořádných událostí, které Korda uváděl a trest na jeden rok mu zrušil. Toto rozhodnutí vyvolalo obrovskou vlnu emocí a kritiky mezi ostatními hráči, kteří dokonce zvažovali bojkot nadcházejícího Australian Open. Pod tlakem veřejnosti a hráčů se Mezinárodní tenisová federace odvolala a byla úspěšná, i když se Korda bránil a odvolal se. Původní trest zákazu činnosti na jeden rok byl

⁸⁶ ZOH 2018 | Druhý doping na olympiádě, bobistka Naděžda Sergejevová byla vyloučena | iSport.cz. iSport.cz - sportovní zprávy, výsledky, reportáže [online]. 2001 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/ostatni-olympijske-hry-zoh-pchjongcchang-2018-boby-na-zoh-2018/327744/druhy-rusky-doping-na-hrach-testem-neprosla-bobistka-sergejevova.html>

⁸⁷ Korda, Enge, Bystron. Tito Češi také dopovali a chytli je u toho! - NOVA Sport. TV NOVA s.r.o. [online]. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://sport.tn.nova.cz/clanek/korda-enge-bystron-tresty-za-doping-stihaly-i-ceske-sportovce.html>

Arbitrážním sportovním soudem s konečnou platností potvrzen a Korda záhy ukončil aktivní kariéru.

Druhým zajímavým a médií velmi propíraným dopingovým případem byl bývalý obránce Viktorie Plzeň David Bystroň, kterému našli po utkání Ligy mistrů v roce 2011 v běloruském Borisovu pozitivní dopingový test na metamfetamin. Bystroň si stěžoval na nestandardní průběh dopingové kontroly, bohužel pro něj i kontrolní vzorek B potvrdil přítomnost zakázané látky. Vytáhlý obránce dostal za tento prohřešek dvouletý zákaz činnosti od UEFA a Plzeň s ním rozvázala profesionální smlouvu. Po návratu do profesionálního fotbalu se Bystroň i vinou zranění nedokázal prosadit a odešel do nižší ligy ve Švýcarsku, kde později spáchal sebevraždu, pravděpodobně kvůli finanční situaci, kterou zcela jistě zavinil i jeho dopingová aféra.

Neexistuje žádný český právní předpis, který by byl zaměřen přímo na doping. Nejblíže tomu je trestní zákoník v paragrafu 288, kde se zákonodárce zabývá výrobou a jiným nakládáním s látkami s hormonálním účinkem. V §288 odstavci prvním se píše: „Kdo neoprávněně ve větším množství vyrobí, přechovává, doveze, vyveze, proveze, nabízí, jinému poskytne nebo podá látku s anabolickým nebo jiným hormonálním účinkem za jiným než léčebným účelem, nebo kdo vůči jinému použije metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu nebo jinou metodu s dopingovým účinkem za jiným než léčebným úmyslem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“⁸⁸ Tímto paragrafem se předpokládá spíše možné trestání funkcionářů a členů realizačních týmů jako jsou doktoři, maséři, fyzioterapeuti a další. Trest se pohybuje dle dalších odstavců od jednoho do dvanácti let. V České republice zatím není trestní postih za doping znám, veškeré případy byly projednány v rámci disciplinárního řízení.

Závěrem můžeme říci, že doping tu vždy byl, je a bude, rozhodující je v jaké míře, protože když vidíme v dnešní době vrcholové sportovce je jasné, že jejich výkony šly rapidně nahoru. Tvoří se jeden světový rekord za druhým, zápasů každoročně přibývá a každý sportovec chce vítězit a je jen otázkou, jak se k tomu každý jednotlivý sportovec postaví. Samozřejmě, je to i o sportovní etice a vlastní zodpovědnosti každého jednotlivce. Buď se bude snažit ze svých plných

⁸⁸ §266 odst. 1 zákona č. 40/ 2009 Sb., trestní zákoník

sil, nebo si vypomůže zakázanými prostředky, které mohou být i životu nebezpečné, ale to si málokterý sportovec připustí, neboť vidí jen tu touhu vítězit. Na druhé straně jsou lidi zainteresovaní ve sportu, kteří tvrdí, že doping by měl být povolen. Argumenty mají, vždyť by to bylo přeci férové a pro všechny stejné, každý by si užíval doping dle vlastního uvážení, šlo by jen a jen o jejich rozhodnutí a jejich odpovědnost k vlastnímu zdraví. Dále poukazují na to, že diváci chtějí vidět nadlidské výkony a nervy drásající souboje, právě díky tomu je sport tak oblíben a finančně ohodnocen, a povolený doping by k tomu mohl pomoci ještě více. Uvidíme, zda v budoucnu vznikne nějaký samotný zákon o dopingu nebo naopak bude doping povolen, určitě bude záležet na počtu odhalených dopingových provinění a popřípadě výzkumech odborníků, kteří by se zaměřili na to, jak moc by doping ohrozil zdraví sportovců.

3.5. Korupce

Charakterizovat a definovat korupci není jednoduché, protože je rozšířena po celém světě a každý stát na ní nahlíží jinak, z důvodu vlastního právního systému. Někde se nějaké chování za korupci bere, v jiném státě je to normální, proto se zatím nedokázal svět sjednotit na přesné definici korupce. Mnoho lidí si však myslí, že korupce souvisí s předáním finanční hotovosti, a když se tato hotovost nepředá, tak se nejedná o korupci, ale to je omyl. Podstatou korupce není peněžitý zisk, zisk nemovitosti nebo jiného daru, ale podstatou je, že osoba, která měla jednat ve prospěch veřejného zájmu, jednala ve svém zájmu a ve svůj osobní prospěch. Úmysl se těžce prokazuje, už samotné odhalení korupce není nikdy jednoduché, protože celý systém těchto jednání je velmi promyšlený, a v řadě případů proto ani k odhalení korupce nedojde.

Přesto, že trestní zákoník nepoužívá samotný pojem korupce, tak ji můžeme zařadit pod ustanovení třetího dílu zákona s názvem Úplatkářství, kde se rozdělují a popisují tři formy úplatkářství.

Prvním trestným činem je dle §331 přijetí úplatku, čemuž se rozumí jako přijmutí nebo slib přijmutí úplatku pro sebe nebo prostřednictvím někoho jiného. V odstavci dva, se píše o situaci, kdy si pachatel sám o úplatek řekne. Za přijetí úplatku hrozí zákaz činnosti, propadnutí majetku nebo odnětím svobody v rozmezí šesti měsíců až dvanácti let, záleží na kvalifikované skutkové podstatě tohoto trestného činu.

Podplácení je definováno v §332 a spočívá v poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení úplatku. Pachatel může být potrestán odnětím svobody na jeden rok až na šest let, propadnutím majetku nebo peněžitým trestem.

V dalším paragrafu, konkrétně v §333 se trestní zákoník zmiňuje o nepřímém úplatkářství. O nepřímém úplatkářství mluvíme, když pachatel žádá nebo přijme úplatek zato, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím někoho jiného působit na výkon úřední osoby, nebo již tak učinil. Trestá se odnětím svobody na dvě až tři léta.

V závěrečném ustanovení §334 se popisuje, co se rozumí úplatkem a kdo je úřední osobou. V třetím odstavci tohoto paragrafu se definuje pojem obstarávání věci obecného zájmu.

U většiny případů se jedná o zvýhodnění, nejčastěji majetkové nebo ve formě protislužby. Výše úplatku není nikde definována a je třeba vycházet ze stupně škodlivosti pro společnost.

3.5.1. Korupce ve sportu

Ke korupci ve sportu dochází na všech výkonnostních úrovních ve většině odvětví sportu. K nejčastějším obavám z korupce dochází při ovlivňování výsledků, hlasování o pořádání nejrůznějších sportovních akcí, při přestupech hráčů a dalších.⁸⁹ Ke korupci dochází v mnoha sportech, týká se to nejen fotbalu, tenisu, basketbalu, kriketu, futsalu, ale i dalších. Ovlivňování výsledků zápasů je nejčastější formou korupce ve sportu hned z několika příčin. První důvod je sportovní, každý tým chce co nejlepší postavení v soutěži, kterou hraje a často se k tomu přistupuje, když tým nutně potřebuje vyhrát. Druhým, často lákavějším důvodem je finanční prospěch jednotlivce, jednotlivců nebo celého týmu. Existují zde sázkové kanceláře nelegální i legální, které vypisují pestrou škálu událostí na jednotlivé zápasy a přes organizovanou skupinu nebo samotnou domluvu účastníků utkání se dají vydělat velké peníze. Pravdou je, že první důvod je s tím druhým provázán, neboť hraní vyšší soutěže zaručuje klubu i hráčům vyšší příjmy od sponzorů nebo z televizních práv, či lepší možnost prezentování se pro další sportovní obchody. Například ve fotbale, který je dle mého názoru nejproblematičtější sportem, se v nižších soutěžích zápasy úmyslně prohrávají,

⁸⁹ COUFALOVÁ, B., PINKAVA J. a POCHYLÁ V. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-87576-88-5. s. 91

za sud piva a klobásy nebo menší obnos peněz od druhého týmu. Čím výše se v hierarchii soutěží budeme pohybovat směrem nahoru, tím vyšší částky se zde pohybují.

Největší korupční kauza v českém fotbale se datuje z roku 2004, kdy na začátku celé kauzy byl policií zatčen poslední dubnový den bývalý sportovní ředitel týmu 1. FC Synot Jaroslav Hastík na benzinové pumpě u Vyškova se 175000 korunami u sebe. Peníze byly jako úplatek pro bývalého rozhodčího Stanislava Hrušku, kterému se “podařilo“ odřídít březnový zápas Synotu se Spartou Praha ve prospěch Synotu, i ten byl na benzinové pumpě zatčen policií. Tento moment byl klíčový, rozběhla se velká korupční aféra, která ukázala pravou tvář českého fotbalu té doby.⁹⁰ O pár dnů později policie obvinila dalšího rozhodčího, tentokrát Václava Zajdu za údajné přijetí úplatku od Hastíka ve výši 120000 korun, za ovlivnění listopadového zápasu Synotu v Blšanech. V tento den Hastík rezignoval na post sportovního ředitele a oběma rozhodčím byla zastavena činnost. Během měsíce došlo ke stíhání dalších pěti rozhodčích pro podezření z korupce a obvinění Hastíka a bývalého sportovního ředitele klubu 1. FC Synot Štefanka. V tomto období protikorupční jednotka obvinila majitele 1. FC Synot Iva Valentu z návodu k trestnému činu. První červencové dny disciplinární komise rozhodla, že tým 1. FC Synot bude v novém ročníku fotbalové ligy startovat s odečtením dvanácti bodů a byl potrestán pokutou ve výši půl milionu korun. Bývalý funkcionáři Hastík a Valenta byli potrestáni zákazem výkonu všech funkcí ve fotbale na dva roky a byla jim uložena pokuta sto tisíc korun. Štefanko obdržel trest zákazu na dva roky, ale vyvázl bez pokuty. Roční zákaz činnosti výkonu rozhodčího si odnesli Cichý a Dvořáček, který k trestu dostal i pokutu padesát tisíc korun. Police v ten samý den oznámila, že vyšetřuje i fotbalový klub 1. FK Teplice. Ještě v červnu odvolací a revizní komise zrušila tresty pro rozhodčího Cichého a Dvořáčka a naopak potvrdila tresty pro trojici rozhodčích, kteří dostali pokutu padesát tisíc korun a roční zákaz výkonu funkce rozhodčího nebo jiné svazové funkce. Na začátku srpna se v celé kauze poprvé objevuje nejznámější postava a symbol celé kauzy, Ivan Horník, který v té době byl sportovním ředitelem Viktorie Žižkov, klubu sestupujícího do druhé ligy. Společně s ním bylo obviněno dalších 16 osob, dvanáct rozhodčích a čtyři delegáti. V půlce září padaly další tresty. Disciplinární komise odečetla Žižkovu

⁹⁰ FELT, K. Český fotbal: skandální odhalení. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. ISBN 80-7360-221-0. s. 4, s. 7, s. 527

do další sezóny dvanáct bodů a udělila pokutu půl milionu korun, její bývalý sportovní ředitel Horník nesměl působit dva roky v žádné funkci ve fotbalovém svazu a dostal pokutu padesát tisíc korun. Dvouletý zákaz činnosti obdrželo šest rozhodčích a jeden delegát, konkrétně to byl Vlček, kterému bylo jako jedinému přijetí úplatku dokázáno. V listopadu byl za účast v korupci potrestán i druholigový klub Vítkovic, který dostal pokutu 300000 tisíc korun a vstupoval do další sezóny s odečtenými devíti body. Třetinu této částky musel zaplatit obchodní ředitel Hruboň, který dostal i trest v podobě zákazu činnosti na dva roky. Dvouletý trest a pokutu padesát tisíc korun dostal i rozhodčí Gruber, který ovlivnil jedno utkání Vítkovic.⁹¹ Ještě v listopadu disciplinární komise potrestala korupční chování opavských funkcionářů tím, že klubu odečetla šest bodů a udělila pokutu půl milionu korun. Disciplinární komise potrestala i bývalého předsedu komise rozhodčích Milana Brabce, který se domlouval s Ivanem Horníkem na nasazování rozhodčích pro zápasy jeho týmů.⁹² Brabec byl potrestán dvouletým zákazem činnosti a pokutou sto tisíc korun.⁹³

Obě hlavní kauzy, jak Synot, tak Žižkov se dostaly i k civilním soudům, které trestaly. Případ Synot ukončila policie 1. října 2004 a předala věc státnímu zastupitelství v Kroměříži, spis měl přes tisíc stran. Okresní státní zástupce z Kroměříže podal obžalobu na všech deset obviněných. Majitel Ivo Valenta a bývalý funkcionáři klubu, Hastík a Štefanko se měli dopustit trestného činu podplácení a návodu k podplácení. Všichni odešli od soudu s podmíněnými tresty a pokutami. Nejvyšší trest dostal rozhodčí Zajda, který od soudu dostal deset měsíců podmíněně a k tomu pokutu dvě stě tisíc korun. Další rozhodčí dostali tresty v rozmezí pěti až osmi měsíců podmíněně a pokutu sto nebo padesát tisíc korun. Všichni rozhodčí navíc dostali zákaz výkonu činnosti. Bývalý funkcionář 1. FC Synot Jaroslav Hastík odešel od soudu s podmíněným trestem na šest měsíců a pokutou sto tisíc korun. Navíc Hastík nesmí působit pět let jako fotbalový funkcionář na žádné úrovni, další bývalý funkcionář Štefanko dostal stejný postih jako Hastík, ovšem pouze na dva roky. Štefanko dostal i podmíněný trest v délce tří měsíců a peněžitou pokutu padesát tisíc korun. Někdejší majitel

⁹¹ FELT, K. Český fotbal: skandální odhalení. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. ISBN 80-7360-221-0. s. 396-400

⁹² FELT, K. Český fotbal: skandální odhalení. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. ISBN 80-7360-221-0. s. 426, s. 533

⁹³ FELT, K. Český fotbal: skandální odhalení. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. ISBN 80-7360-221-0.

klubu Ivo Valenta jako jediný nedostal zákaz činnosti ve fotbale, jeho trest byl určen soudem na čtyři měsíce podmíněně a pokutu 350000 korun.⁹⁴ Kauza Žižkov se dostala až k Nejvyššímu soudu, který původní tresty potvrdil. Nejhuře z toho vyšel kauzou proslulý bývalý žižkovský funkcionář Ivan Horník, který dostal trest odnětí svobody na sedm měsíců s podmíněným odkladem na 5 let, peněžité trest ve výši 900000 korun a zákaz činnosti ve všech funkcích, povolání nebo zaměstnání v orgánech a organizacích řízených Českomoravským fotbalovým svazem⁹⁵, ale v lednu 2017 mu byl soudem zbytek trestu prominut a Horník se vrátil na fotbalovou scénu. Dnes již bývalí delegáti Růžička a Draštík dostali stejné tresty, konkrétně podmíněně odnětí svobody na deset měsíců s podmíněným odkladem na třicet měsíců, peněžité trest 40000 korun a zákaz funkce delegáta na tři roky. Dále potrestáno v této kauze bylo i osm rozhodčích, kteří dříve pískali, dostali podmíněně tresty, pokuty a zákazy činností, avšak každý v jiném rozmezí, záleželo i na výši slíbeného úplatku. V kauze byli již dříve pravomocně odsouzeni, Vlček tehdy delegát svazu a rozhodčí Pastyřík. Pastyřík, který se dokonce odvolal až do Štrasburku k Evropskému soudu pro lidská práva, si od obvodního soudu odnesl potrestání osmiměsíčním vězením podmíněně odloženým na dva roky a pokutu třicet tisíc korun a také zákazem výkonu funkce rozhodčího na dobu tří let.

Abych nebyl kritický jen k českému fotbalu, tak zmíním i zahraniční fotbal, který na tom není o moc lépe, zda tedy vůbec. V každé, bohužel i sebelepší evropské fotbalové soutěži již existuje záznam o korupci. Ve španělské lize, která je označována za nejlepší ligovou soutěž na světě, se korupce projevila naposled před půlrokem, kdy podezřelým je samotný šéf španělského fotbalového svazu Villar. Ještě větší korupční aféra se objevila v Itálii, kde byl roku 2006 slavný Juventus zbaven dvou titulů z předchozích dvou sezón, poslán do druhé italské ligy se zákazem startu v Lize mistrů pro následující ročník a začínal následující sezónu s mínus devíti body. V této aféře, která se týkala ovlivňování výsledků v nejvyšší italské soutěži, byly zapleteny i další italské velkokluby: AC Milán, Lazio Řím a Fiorentina. Tyto tři týmy zůstaly v nejvyšší soutěži, ale do

⁹⁴ Soud potvrdil tresty za korupci v kauze Synot - NOVA Sport. TV Nova s.r.o. [online]. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://sport.tn.nova.cz/clanek/sport/fotbal/dalsi-fotbal/soud-potvrdil-tresty-za-korupci-v-kauze-synot.html>

⁹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 3 Tdo 510/2007, ze dne 17. 10. 2007. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1237049C29AA3340C1257A4E00668395?openDocument&Highlight=0,

dalšího ročníku jim byly odečteny body, avšak každému týmu jiný počet. Dodatečným vítězem tohoto ročníku byl oficiálně prohlášen Inter Milán.⁹⁶ Aby toho nebylo málo, tak i další evropská liga s velkým renomé má své korupční případy, jde o nejvyšší anglickou soutěž. Již v roce 1997, v zápase mezi West Ham United a Crystal Palace došlo k ovlivnění zápasu, i když jinak než by kdokoli tušil, navíc na celý případ se přišlo až po více než patnácti letech. Lampard vyrovnal na 2:2, radoval se a najednou zhasnula světla na stadionu a zápas se po půlhodinovém čekání musel ukončit, to vše však nebyla pouhá náhoda, ale předem zorganizovaná akce. Byla to práce singapurského sázkařského gangu, který podplatil pár techniků a lidí kolem, aby došlo k výpadku a zápas se nedohrál. Ptáte se proč? Jedna ze sázkových kanceláří totiž vypsala, že zápas nebude dohrán, toho gang využil a přišel si na pořádný balík peněz.⁹⁷

FIFA zřídila v roce 2013 první online systém pro hlášení korupce, kde lze anonymně nahlásit podezřelý zápas. Zadané informace se dostanou k šéfovi etické komise a jeho lidé se budou podnětem zabývat. Tento systém byl založen v reakci na rozsáhlý korupční skandál, který oznámil Evropský policejní úřad (Europol). Ten odhalil přes pět set fotbalových zápasů po celém světě, které byly v letech 2008-2011 pravděpodobně zmanipulovány, mezi ovlivněnými zápasy byly i zápasy milionářské Ligy Mistrů či kvalifikace na mistrovství Světa a Evropy.⁹⁸

Takto skeptický nemusíme být jen ve fotbale, ale i v tenise mnoho hráčů prozradilo, že se ovlivňování zápasu v jejich sportu děje. Mnozí z nich i přiznali, že byli kontaktováni, aby zápas prohráli. Jsou bohužel i menší sporty, kde se v nejvyšší soutěži korupce dělá a děje. Obávám se, že korupci se nikdy nepodaří úplně vyhladit, protože vidina rychlého výdělku je velmi lákavá. Stejně tak, si v dnešní době nemůžeme být jistí, zda sledujeme “domluvený zápas“ nebo ne, protože na korupční jednání se často přichází zpětně po několika letech a na některé, se nikdy ani přijít nemusí a nepřijde.

⁹⁶ Seriál top aféry- Korupční skandál v italské lize 2006 [online]. 2009 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://sfotbal.webnode.cz/products/serial-top-afery-korupcni-skandal-v-italske-lize-2006/>

⁹⁷ Mladíci Lampard s Ferdinandem byli u podvodu sázkařského gangu | iSport.cz. iSport.cz - sportovní zprávy, výsledky, reportáže [online]. 2001 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-zahranici-anglie-premier-league/137849/mladici-lampard-s-ferdinandem-byli-u-podvodu-sazkarskeho-gangu.html>

⁹⁸ FIFA zřídila on-line systém pro hlášení korupce — Zahraničí — ČT sport — Česká televize. Česká televize [online]. 1996 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/sport/fotbal/zahranici/214041-fifa-zridila-on-line-system-pro-hlaseni-korupce/>

4. Rozhodování sporů ve sportu

V posledních letech si můžeme všimnout, že sport není už jen o měření sil na sportovních bojištích, ale častěji se setkáváme i s právními bitvami nejen u soudů.

Na řešení sportovních sporů se kladou podmínky rychlosti, flexibility a odbornosti, proto se jimi velmi často nezabývají klasické obecní soudy, protože si zde nejsme jisti odborností ani rychlostí rozhodnutí, které by mohlo sportovce poškodit. K vyloučení jurisdikce může dojít dvěma způsoby. První způsob je založen na smluvní bázi a druhým je vyloučení jurisdikce ze zásahu do spolkové nezávislosti. Často se ve sportu dočkáváme tzv. alternativního řešení sporů (anglicky Alternative Dispute Resolution, dále jako „ADR“), který můžeme vidět ze dvou pohledů. Prvním je užší pohled na ADR a chápeme ho jako proces, který vede k řešení sporů pomocí dohody sporných stran bez jakéhokoli použití rozhodce či soudce. Druhý, širší pohled považuje za ADR proces, při kterém nerozhoduje soud, ale jiný autorita, na které se sporné strany většinou domluví předem. Důvodem využití této možnosti často bývá i vůle další spolupráce, proto často strany dojdou ke kompromisu. Jedná se například o disciplinární komisi, odvolací komisi sportovních asociací či federací, na mezinárodním poli je to pak především Mezinárodní sportovní arbitráž (anglicky Court of Arbitration for Sport, dále jako „CAS“).

Do ADR můžeme zařadit řešení sporů pomocí arbitráže, mediace, konciliace či nezávislého hodnocení.

Arbitráž v České republice je nejbližší a nejpodobnější metoda k soudnímu řešení sporu. Arbitráži se rozumí spor, který strany na základě dohody mohou předložit nestátnímu subjektu k rozhodování. Tento subjekt má oprávnění vydat závazné rozhodnutí. Rozhodčí orgán spor rozhoduje podle českého práva, pokud existuje ve sporu mezinárodní prvek, strany se mohou dohodnout, podle kterého práva se bude rozhodovat, existuje i možnost rozhodovat podle spravedlnosti, když se na tom strany domluví. V České republice je jedinou možností pro zajištění alternativního řešení sporu ad hoc arbitráž. V ad hoc arbitráži by měli řešit spor vzdělané osoby, které jsou určeny, nebo na kterých se strany sporu dohodnou. K hlavním výhodám arbitrážního řízení patří především nízké náklady, flexibilita řízení, diskretnost, vykonatelnost dohod a rozhodnutí a další.

Mediaci bychom mohli definovat jako dobrovolný, nezávazný proces řešení sporů, kde neutrální třetí strana (mediátor) asistuje stranám sporu při jednání s cílem dosáhnout vzájemné dohody bez užití soudního řízení.⁹⁹ Mediace již není v českém prostředí neznámým pojmem, ale není ani nijak hojně využíváný. U nás je využíván hlavně v případech, kdy dotčení svůj konflikt již nedokážou řešit sami. Ve sportovním odvětví se mediace využívá především v kanadsko-americké hokejové lize, kde pomohla k vyřešení sporu při vyjednávání o nové kolektivní smlouvě.

4.1. České soudy

V následující podkapitole se zaměřím na několik nejvýznamnějších rozhodnutí českých soudů v otázce odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, kterých je celkově poskromnu. V naší judikatuře se více řeší odpovědnost u civilních soudů s žalobou na náhradu škody, proto zajímavými rozsudky z této oblasti začnu. Poté se samozřejmě zaměřím i na otázku trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. V trestní odpovědnosti tolik rozhodnutí zatím nemáme, ale ty dosavadní mohou zcela jistě vytvářet podpůrnou roli pro ty budoucí.

4.1.1. Civilní soudnictví

4.1.1.1. Rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. Cz 486/53, ze dne 26. 1. 1954

První uvedený judikát je již staršího data, o to zajímavější je rozhodnutí, které se zabývá rozbořem charakteru sportovní činnosti ve vztahu ke kritériím zavinění a snaží se podstatu sportovní činnosti vyložit ve vazbě ke stupňům zavinění.¹⁰⁰ Jednalo se o případ, kdy škůdce během fotbalového utkání nastavil poškozenému nohu takovým způsobem, že poškozený do ní narazil břichem, způsobil si tím těžké poranění, na jehož následek zemřel. Soud se zabýval otázkou nedbalosti společně se spoluzaviněním a došel k názoru, že „rychlý pohyb při této hře není sám o sobě nedbalostí, nýbrž požadavkem a užitečným prvkem tohoto sportu. O nedbalosti by bylo možno mluvit jen tehdy, kdyby se hráč pohyboval nepřiměřeně rychle tam, kde mu hrozí nebezpečí nevyplývající z povahy hry. Nelze pokládat za nedbalost, když hráč nepředpokládá, že spoluhráč (pravděpodobně míněno protihráč) úmyslně poruší pravidla hry. Bylo by ovšem

⁹⁹ BLACKSHAW, Ian Stewart. Sport, mediation and arbitration. West Nyack, N.Y.: Distributed by Cambridge University Press, c2009. ISBN 9789067043076 s. 19

¹⁰⁰ KUKLÍK, J. Sportovní právo. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-28-5. s.75

nedbalostí, kdyby hráč viděl, že spoluhráč (opět pravděpodobně míněno protihráč) mu nohu nastavil a přesto na ní prudce naběhl¹⁰¹. Tento závěr soudu ukazuje, že nelze hovořit o spoluzavinění poškozeného, jak žalovaný namítal. Tato úvaha také ukazuje na fakt, že kopaná má rozvíjet obratnost a rychlost, ale zároveň vyžaduje, aby nedošlo k porušení sportovních pravidel, což bývá nejčastější podmínka pro vyloučení odpovědnosti sportovce za sportovní úraz. Toto rozhodnutí soudu můžeme brát na svou dobu jako nadčasové, neboť se blíží dnešní koncepci o odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy.

4.1.1.2. Rozsudek Městského soudu v Praze, sp. zn. 10 Co 190/76, ze dne 17. 5. 1978

Ze skutkového hlediska šlo o případ, kdy žalobce byl zraněn žalovaným při fotbalovém utkání. Žalovaný se domáhal náhrady škody, která mu vznikla na zdraví v důsledku tohoto úrazu. Rozhodnutí bylo publikováno s následující právní větou: „Nedodržení pravidel sportovní hry (např. kopané), spočívající v použití pravidly nedovoleného (zakázaného) způsobu hry, je nutné posoudit jako jednání odporující povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví (§415 obč. zák¹⁰²). V důsledku toho jde o porušení právní povinnosti, jež zakládá odpovědnost za škodu (§420 odst. 1. obč. zák.¹⁰³).“¹⁰⁴

4.1.1.3. Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. Cdo 493/2015, ze dne 20. 5. 2015

Tento případ se vlekl od roku 2002, kdy se rozhodovalo u soudu v Příbrami, proto je zde používán starý občanský zákoník. Šlo o situaci ve fotbale, kdy žalovaný setrvačností přeběhl postranní čáru při snaze o zastavení míče, a při následném návratu do hřiště a snaze hrát míč provedl skluz a trefil žalobce do pravé nohy, který mezitím přiběhl k míči a odehrál ho. Skluz žalovaného způsobil žalobci tříštivou zlomeninu pravé holenní i lýtkové kosti. Rozhodčí udělil žalovanému za jeho foul žlutou kartu. Zranění si vyžádalo několik operací a dlouhodobou pracovní neschopnost. Žalobce se domáhal náhrady škody z důvodu porušení prevenční povinnosti dle §420 odst. 1 obč. zákoníku ve spojení s §415. obč. zákoníku. Nevyšší soud rozhodl, že ne každé porušení pravidel hry je porušení prevenční povinnosti ve vztahu k §415 obč. zákoníku, ale že takové

¹⁰¹ KUKLÍK, J. Sportovní právo. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-28-5. s. 75

¹⁰² zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

¹⁰³ zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

¹⁰⁴ ČORBA, J. Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. ISBN 978-80-7380-147-2. s. 56

jednání musí mít určitou vyšší míru intenzity, musí tedy podstatným způsobem vybočovat z běžného způsobu hry. Jelikož skluz je běžně při hře používán a je dovolen, není možné samotné jeho použití trestat, v potaz bylo vzato i rozhodnutí rozhodčího s udělením pouze žluté karty. Pro posouzení intenzity nemůže být rozhodující ani závažnost následků, neboť nevypovídají o tom, jakou neobvyklost nebo míru zavinění mělo porušení pravidel a za jakých okolností k němu došlo. Úmysl v tomto případě neshledala ani Policie ČR, která tento případ šetřila při podnětu k trestnímu stíhání žalovaného.¹⁰⁵ Z těchto důvodů soud rozhodl, že žalobu na náhradu škody na zdraví zamítá, protože se žalovaný nedopustil protiprávního úkonu, a nebyl tak dán jeden z nezbytných předpokladů za škodu vzniklou žalobci. Tyto závěry soudu se uplatní v novém občanském zákoníku v §2900, který ještě více vyhovuje současné judikatuře.

I z těchto málo rozsudků je patrné, že se civilní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy v české judikatuře posunula směrem dopředu, z původního postačujícího porušení pravidel k odpovědnosti, je nyní potřeba zkoumat každý případ individuálně a k odpovědnosti je potřeba i vybočení z mezí a zkoumání konkrétních okolností případu.

4.1.2. Trestní soudnictví

4.1.2.1. Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 5 Tdo 997/2002, ze dne 11. 12. 2002

V tomto případě byl hokejista R. M. rozsudkem okresního soudu uznán vinným z trestného činu ublížení na zdraví podle §221 odst. 1 trestního zákona. R. M. během hokejové utkání udeřil špičkou hole protihráče P. H., který v tu dobu ležel na zemi, a ačkoliv nebyl v držení puku. Poškozený tímto jednáním utrpěl zhmoždění horní rtu, odlomení korunek zubů 1 + 1 a zhmoždění zubů 2 + 2 s dobou léčení nejméně 14 dní. Případ se dostal až k Nejvyššímu soudu, který rozhodl s následující právní větou: „Trestní odpovědnost pachatele při sportu nastupuje po překročení hranice rizika vyplývající ze hry, které každý sportovec podstupuje, při čemž konkrétní okolnosti, za nichž ke skutku došlo, mají zásadní význam pro závěr o zavinění.“¹⁰⁶ Soud připustil, že lední hokej je vysoce kontaktní sport, ale zároveň konstatoval, že došlo k překročení hranice rizika

¹⁰⁵Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. Cdo 493/2015, ze dne 20. 5. 2015. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/25Cdo493/2015>

¹⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 5 Tdo 997/2002, ze dne 11. 12. 2002. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/5Tdo997/2002>

vyplývající ze hry. Díky těmto skutečnostem soud došel k závěru, že obviněný se dopustil trestného činu v nepřímém úmyslu.¹⁰⁷ R. M. byl vyměřen peněžité trest 10000 korun a pro případ nezaplacení této částky, byl obviněnému stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců.

4.1.2.2. Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn., 3 Tdo 1355/2006, ze dne 21. 3. 2007

Případ se týkal trestněprávní odpovědnosti fotbalisty za sportovní úraz, který způsobil faulem při zápase. Obviněný J. B. při zápase v souboji o balón způsobil poškozenému M. Š. tříštivou zlomeninu lýtkové kosti a přetržení deltového vazy u vnitřního kotníku levé nohy. Toto zranění si vyžádalo čtyř denní pobyt v nemocnici a následnou pracovní neschopnost po dobu dvou měsíců, poté byla pracovní neschopnost na vlastní žádost ukončena. Okresní soud v H.K. shledal obžalovaného vinným ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví, dle §224 odst. 1 tr. zákona, ale podle §24 odst. 1 tr. zákona bylo od potrestání upuštěno. Poškozený i Zdravotní pojišťovna byli odkázáni se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech civilněprávních.¹⁰⁸ Rozhodnutí bylo publikováno následujícími právními větami: „1. Účelem pravidel sportovních her (např. fotbalu) je nejen stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně – a to zejména podle povahy sportovní hry – též chránit zdraví hráčů před zákroky, které mohou vést k jejich zranění. Samotná pravidla sportovní hry však nemohou sankcionovat skutečnost, že v důsledku jejich porušení z účastníků hry byla jinému hráči způsobena újma na zdraví. 2. Jestliže tedy v průběhu hry některých z hráčů zaviněně poruší stanovená pravidla hry a v důsledku toho způsobí jiné osobě (jinému hráči) újmu na zdraví, pak s přihlédnutím zejména k povaze hry a závažnosti porušení daných pravidel není vyloučena ani trestní odpovědnost hráče např. pro trestný čin ublížení na zdraví podle §224 odst. 1 trestního zákona.“¹⁰⁹ Výše uvedené rozhodnutí je bráno jako průlomové pro budoucnost. Jeho významnost spočívá v tom, že jako první v našem právním prostředí řeší otázku trestní odpovědnosti za sportovní úraz a zároveň vymezuje podmínky jejího vzniku.

¹⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 5 Tdo 997/2002, ze dne 11. 12. 2002. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/5Tdo997/2002>

¹⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn., 3 Tdo 1355/2006, ze dne 21. 3. 2007. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/3Tdo1355/2006>

¹⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn., 3 Tdo 1355/2006, ze dne 21. 3. 2007. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/3Tdo1355/2006>

Oba tyto spory byly řešeny podle již neplatného trestního zákona č. 140/1961 Sb.

4.2.Zahraniční soudy

U zahraničních soudů bych se pokusil shrnout judikaturu pár evropských států, které trestají odpovědnost za sportovní úraz. Na závěr bych se zaměřil na Soudní dvůr Evropské Unie, který je takovou střešou všech evropských soudů.

4.2.1. Německo

Základem německé judikatury v oblasti odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy je rozsudek Bundesgerichtshof (dále jen BGH), který je zde dne 5. 11. 1974 pod spisovou značkou VI ZR 100/73 a byl uveřejněn s následující právní větou: „Ten, kdo se účastní fotbalu, počítá zásadně se zraněními, kterým se ani při hře v souladu s pravidly nelze vyhnout. Proto předpokladem nároku na náhradu škody vůči protihráči (spoluhráči) je důkaz toho, že tento se nechoval podle pravidel.“¹¹⁰ Podle BGH porušení pravidla hry obecně, slouží k ochraně sportovce a k odpovědnosti druhé strany, naopak sportovec musí počítat s úrazem při dodržení pravidel. V rozhodnutí bylo vyzdvihnuto, že fotbal je hra, při které dochází ke kontaktům a zranění jsou nevyhnutelným prvkem v soubojích o míč. Tento verdikt je v současné německé doktríně považován za správný a odkazují na něj sportovní právníci Fuchs, Fritzweiler, naopak již dříve toto rozhodnutí kritizoval Grunsky.

Pravidlo o dodržování pravidel hry bylo výslovně vyjádřeno ke konkrétnímu sportu v rozhodnutí OLG Hamm ze dne 20. 1. 1992, sp. zn. 13 U 166/91 takto: „fotbalista nedopovídá za zranění, která způsobí v průběhu zápasu jinému hráči, pokud se jeho způsob hry nachází v rámci pravidel, podle kterých obě mužstva nastoupila do hry. Takováto zranění jsou brána každým účastníkem jako riziko hry, takže kvůli jednání na vlastní nebezpečí je buď už vyloučena shoda se skutkovou podstatou nebo alespoň protiprávnost skutkové podstaty deliktu podle §823 I BGB. Co je třeba považovat za chování podle pravidel a co za chování proti pravidlům, se řídí podle pravidel hry Německého fotbalového svazu, která platí také pro fotbalové zápasy sehrané soukromě“.¹¹¹

¹¹⁰ BGHZ 63, 140 = NJW 75, 109. In: KUKLÍK, J. Sportovní právo. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-28-5.

¹¹¹ NJW-RR, 1992, sešit 14, str. 856. In: Právní odpovědnost za sportovní úrazy, dostupné z: <https://pravniciradce.ihned.cz/c1-20421910-pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy>

Německá sportovně-právní judikatura je velmi rozsáhlá a často i vázaná na konkrétní případ, neboť jejich zobecnění není možné z různých důvodů. V obecné rovině v německé judikatuře funguje silný kontinentální trend navazující na rozhodnutí BGH z roku 1974, který absenci odpovědnosti váže nejen na případy jednání v souladu se sportovními pravidly, ale také na jejich určitá porušení. Rerezentantem tohoto judikaturního proudu je rozsudek LA Köln ze dne 28. 6. 1984, sp. zn. 10 Sa 59/84, který byl uveřejněn s následující právní větou: „Ne každé porušení pravidly hry sloužící ochraně hráče odůvodňuje výtku nedbalosti; záleží pak na tom, zda chování narušitele leží za hranicí mezi tvrdostí, kterou hra vyžaduje, a nefér jednáním. Zásada, podle níž je v souladu se zásadou dobré víry vyloučen požadavek náhrady škody proti fotbalovému spoluhráči, který způsobil fyzické zranění, neplatí jen při hře narušitele odpovídající pravidlům, ale také při jen bagatelních porušeních pravidel, která jsou při dění při zápase pro hru typickém právě tak nevyhnutelná, jestliže určení, že by k podobnému poškození s následkem škody stejně tak mohlo dojít u toho, kdo zranění způsobil, je ještě neopodstatněné.“¹¹²

Německá soudní praxe se vyjádřila i k dalším podstatným otázkám spojených s právní odpovědností sportovce za sportovní úrazy. Konkrétně zde hovoříme o porušení sportovního pravidla učiněného v průběhu hry rozhodčím a dopadu tohoto závěru do řízení o náhradě škody. V rozhodnutí AG Ettenheim ze dne 14. 6. 1991, sp. zn. C 44/9, byl vysloven názor, podle kterého „v řízení o náhradě škody je třeba vycházet ze správnosti rozhodnutí rozhodčího do té míry, do které nebylo prokázáno jako nesprávné. Pokud rozhodčí v utkání svazu mezi záložními družstvy nižší divize udělil kvůli sražení skluzem zezadu jen žlutou kartu, je třeba vycházet z chování proti pravidlům hry“.¹¹³

Na uvedených příkladech můžeme vidět právní podloženost trendu judikatury v Německu ohledně odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, který je bezesporu zajímavý a dosti rozsáhlý.

¹¹² Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2

¹¹³ NJW-RR, 1992, sešit 6, str. 353. In: Právní odpovědnost za sportovní úrazy, dostupné z: <https://pravnicadce.ihned.cz/c1-20421910-pravni-odpovednost-za-sportovni-urazy>

4.2.2. Francie

Druhý zahraniční stát, na který se zaměřím, bude Francie, která je zmíněna již výše v této práci, stejně jako Německo.

Do francouzské judikatury nahlédneme na konkrétní případ odpovědnosti sportovce za sportovní úraz, který dokládá její vývoj. Jedná se o rozhodnutí francouzského kasačního soudu ze dne 13. ledna 2005. Jednalo se o případ, kdy hráč M. X. byl zraněn během přátelského zápasu ve fotbale brankářem druhého týmu M. Y., který vykopl míč a hráče M. X. trefil do obličeje.¹¹⁴ Žalobní argumenty byly založeny na tom, že k porušení práva došlo jednáním brankáře, který vykopl míč příliš velkou prudkostí. Dále poukázali na fakt, že poškozený hráč si nemohl uvědomit, že utrpí ochrnutí jedné části obličeje a nato, že přijetí rizik v oblasti sportu dochází jen při soutěži, nikoli při odpočinkové činnosti. Kasační stížnost nebyla shledána důvodnou, kasační soud poukázal na skutečnosti, že se nehoda stala, když poškozený nutil svým jednáním brankáře, aby se zbavil míče kopem. Jako další skutečnost soud uvedl, že míč nechtěně zamířil do obličeje poškozeného, který se nestihl krýt a dostal ránu na spánek a zhroutil se, stejně tak soud uvedl, že brankář stejně jako jakýkoli jiný hráč může ve hře využít svou veškerou fyzickou sílu, aby míči dodal rychlost.¹¹⁵

Teorie přijímání rizika není přijímána jednoznačně, ačkoli velmi často bývá poukazováno právě na tento pojem. Tato teorie s sebou nese riziko pro poškozeného, kterému nebude moci přiznána náhrada za vzniklou újmu. Soudy však hodnotí dané situace individuálně a přijetí rizik připouštějí s velkou zdrženlivostí.¹¹⁶

4.2.3. Soudní dvůr Evropské Unie

Je nejdůležitějším orgánem EU pro oblast sportu, neboť je zodpovědný za kontrolu, výklad a zajištění provádění právních norem, předpisů, směrnic, nařízení, tedy dokumentů, které jsou pro členské státy EU nějakým způsobem závazné. Evropský soudní dvůr je pro sport také důležitý tím, že se k němu mohou obrátit sportovci, sportovní kluby či sportovní federace, kterým bylo porušeno nějaké právo, které jim Evropská unie zaručuje. Soudní dvůr řeší spory mezi

¹¹⁴ Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2 s. 53

¹¹⁵ Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2 s. 53-54

¹¹⁶ KUKLÍK, J. Sportovní právo. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-28-5. s. 71

institucemi EU navzájem, mezi členskými státy EU navzájem či mezi Uníí a jednotlivci. Soudní dvůr se musí zabývat každou stížností, minimálně do té míry, než zjistí, zda je stížností oprávněn se zabývat. Rozsudek soudního dvora nemůže přímo zrušit dané sportovní pravidlo, ale může jeho změnu nebo zrušení nepřímo způsobit, protože federace a jiné seskupení v členských státech musí hlídat, aby jejich ustanovení nebyla v rozporu s právem Evropské unie

Až do Lisabonské smlouvy nebyl sport zakotven v zakládajících smlouvách EU, a tak EU neměla žádnou pravomoc v tomto oboru. I přes tento fakt se začali občané EU domáhat svých práv na základě přímého účinku, na základě rozhodnutí ve věci Van Gend en Loos¹¹⁷, jednalo se především o sportovce, kteří ukazovali na rozkol mezi pravidly sportovních asociací a ustanoveními zakládajících smluv o volném pohybu a o hospodářské soutěži. Obraceli se na národní soudy s otázkami, zda mají povinnost použít evropské právo. V případě nejasností mají soudy možnost podat soudnímu dvoru předběžnou otázku, v poslední instanci mají dokonce povinnost ji podat. Soudní dvůr se díky předběžným otázkám stal první institucí, která klíčově posunula vztah Evropské unie ke sportu v právní regulaci. Nejklíčovější případ Bosman zcela jistě každý, nejen sportovec zná. Druhým možným typem řízení je žaloba na neplatnost aktu orgánu Evropské unie dle článku 263 SFEU, touto žalobou jde napadnout nařízení, směrnici nebo rozhodnutí. Tento typ žaloby se objevuje hlavně v oblasti hospodářské soutěže, sportovci se snažili proti rozhodnutí Komise a platnosti jejího aktu chránit. Tyto případy řešil nejprve dnešní Tribunál, druhou instanci pak byl Soudní dvůr Evropské unie.¹¹⁸

4.2.3.1. Judikatura

Jako nejdůležitější rozsudek vlivu evropského práva na vývoj sportovních pravidel můžeme zcela jistě považovat rozsudek v případě Bosman.¹¹⁹ Bosman byl belgický fotbalista, který hrál za belgický prvoligový klub RC Liege, se kterým měl platnou smlouvu do 30. 6. 1990. Před vypršením mu byla nabídnuta nová, kterou však Bosman odmítl a po vypršení stávající smlouvy byl volným hráčem, jenž může odejít za tabulkové odstupné. Bosman se na přestup domluvil

¹¹⁷ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 5. 2. 1963, sp. zn. 26-62 ve věci Van Gend en Loos

¹¹⁸ HAMERNÍK, P. Sportovní právo s mezinárodním prvkem. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 978-80-903786-1-2 s. 34.

¹¹⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. 12. 1995, sp. zn. C-415/93. Dostupné z: <http://www.codexisuno.cz/OTc#!20>

s francouzským druholigovým klubem US Dunkerque, který byl ochoten tabulkové odstupné zaplatit. Oba kluby smlouvu o přestupu podepsali, ale aby mohl Bosman hrát za nový klub, potřeboval transferovou kartu, kterou musel vydat belgický fotbalový svaz po souhlasu klubu RC Liege. Tento souhlas však RC Liege nedodal, neboť se obával, že klub US Dunkerque nezaplatí požadovanou částku, v důsledku čehož byl přestup zastaven a Bosman celou sezónu nikde nehrál.¹²⁰ Bosman se domníval, že byl v právu a proto podal žalobu u belgického soudu proti RC Liege a ten se následně obrátil na Evropský soudní dvůr se dvěma předběžnými otázkami. Po dlouhých pěti letech bylo vydáno rozhodnutí: „jsou v rozporu s volným pohybem osob pravidla profesionálního fotbalu o odstupném za přestup profesionálního hráče, občana EU, do klubu v jiném členském státě EU, poté co mu již vypršela smlouva. Stejně tak odporují svobodě pohybu kvóty určující počet hráčů z jiného členského státu EU“.¹²¹ UEFA musela po tomto rozhodnutí změnit přestupní pravidla, která v roce 1996 přinesla nerovné postavení hráčů z členských zemí EU proti ostatním hráčům. Další novelizace, ke které došlo hned v roce 1997, zrovnoprávnila hráče působící v zemích EU bez ohledu na jejich národnost. Od této doby jsou sportovci bráni jako zaměstnanci, kterým nesmí být po vypršení smlouvy bráněno v odchodu. Stejně tak se změnila situace ohledně nasazování cizinců do utkání, do tohoto rozhodnutí mohli hrát jen tři v jednom týmu. Tento verdikt byl stěžejní, sportovní organizace si začali uvědomovat autoritu Soudního dvora Evropské unie a začali také zohledňovat právo EU při vytváření sportovních norem.

4.3. Mezinárodní sportovní arbitráž – CAS

Je nejdůležitější rozhodčí orgán ve sportu, sídlí ve švýcarském Lausanne. New York a Sydney jsou další města, kde má svou kancelář a jedná, jeho jednací místo v době konání olympijských her je i tam, kde se hry konají. Když se jedná u decentralizovaných poboček nebo ad hoc oddělení, tak je za místo konání považováno Lausanne, aby řízení probíhalo podle švýcarského zákona o mezinárodním právu soukromém.

¹²⁰ WEATHERILL, Stephen. European sports law: collected papers. The Hague, The Netherlands: T.M.C. Asser Press, c2007. ISBN 978-90-6704-243-7. s. 158

¹²¹ HAMERNÍK, P. Sportovní právo s mezinárodním prvkem. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 978-80-903786-1-2. s. 39.

4.3.1. Historie CAS

Historie CAS sahá až na počátek 80. let kdy se začaly hromadit spory týkající se sportovní problematiky, které neměl kdo řešit, neboť obecné soudy neměli odbornou specializaci. V roce 1982, rok po svém zvolení na místo prezidenta MOV ustanovil Juan Antonio Samaranch skupinu na vypracování statutů orgánu, který bude schopen mezinárodní spory rozhodovat rychle, levně a flexibilně. 30. června 1984 nabyly účinnosti stanovy CAS, zpočátku byl CAS závislý na MOV, který hradil všechny náklady na řízení, proto nesplňoval požadavky na nezávislou arbitráž. Na závislost poukázal v roce 1994 jezdec na koni Gundel, který se dle možnosti švýcarského práva odvolal proti arbitrážnímu rozhodnutí k švýcarskému federálnímu soudu. Hlavním argumentem Gundela pro přezkum rozhodnutí byl, že CAS nesplňuje podmínky nestrannosti a nezávislosti a tudíž ho nelze považovat za řádný arbitrážní soud.¹²² Švýcarský soud rozhodl, že CAS je řádný arbitrážní soud, ale poukázal na jeho závislost, protože CAS byl financován právě MOV, MOV navíc mohl měnit status CAS a v těchto věcech spočíval střet sportovních zájmů. Reakcí na toto rozhodnutí byla reforma 1994, ke které došlo podepsáním tzv. Pařížské dohody. Díky této reformě mimo jiné vznikla i Mezinárodní rada pro sportovní arbitráž (dále jen ICAS), která dohlíží na chod, financování a další věci místo MOV. Touto reformou se CAS začal skládat z řádné arbitrážní komory a odvolací arbitrážní komory, obě komory mají svého vlastního prezidenta, kterého jmenuje ICAS.

4.3.2. Současnost CAS

V současnosti je CAS oprávněn rozhodovat všechny sporné případy, které se nějak týkají sportu. Založení pravomoci arbitráže dle CAS se neliší od pravidel standardní arbitráže, buď zde existuje rozhodčí doložka, která je obsažena ve smlouvě či předpisech nebo dodatečně uzavřená smlouva o arbitráži. Pravomoc CAS je dána také, pokud se jedná o odvolání proti rozhodnutí vydané sportovní asociací nebo federací a jejich stanovy nebo předpisy umožňují dovolání právě k CAS.¹²³

¹²² HAMERNÍK, P. Sportovní právo s mezinárodním prvkem. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 978-80-903786-1-2. s. 128

¹²³ ustanovení S27 kodexu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/icas/code-statutes-of-icas-and-cas.html>

4.3.3. Řádné řízení CAS

Řádné rozhodčí řízení je typem řízení, které CAS nabízí od počátku své existence a je upravené řádem. Rozhodným právem je právo švýcarské, pokud se strany nedohodnou jinak, mohou se dohodnout i na tom, aby panel rozhodl spor *ex aequo et bono*.¹²⁴ Řízení před CAS je důvěrné, strany, rozhodci a CAS se proto zavazují, že žádné třetí straně nevyzradí informace související se sporem bez povolení CAS. Rozhodnutí ve věci není veřejné, pokud se však strany nedohodnou jinak, nebo prezident komory o tom sám nerozhodne. K zahájení řízení je nutné doručit písemnou žádost skrz kancelář CAS, která musí obsahovat některé předepsané náležitosti typu jméno a příjmení, stručné shrnutí faktů, označení věci, relevantní informace o počtu a způsobu volby rozhodce(ů) a další.¹²⁵ Při podání žádosti musí navrhovatel zaplatit poplatek, který se platí kanceláři CAS. Když žádost nespĺňuje předepsané náležitosti, vyzve kancelář CAS navrhovatele k doplnění náležitostí v krátké lhůtě, pokud nebude ve lhůtě doplněno, kancelář CAS nebude v řízení pokračovat. Když budou všechny náležitosti v pořádku, pak kancelář CAS podnikne kroky k zahájení arbitráže, jimiž jsou: zaslání návrhu odpůrci, zaslání výzvy stranám k určení hmotného práva a stanovení lhůty k vyjádření pro odpůrce, podání informací o počtu a způsobu volby rozhodce(ů). Odpůrce musí k návrhu ve stručnosti uvést svou obranu, též může podat protinárok a požadovat, aby mu lhůta byla prodloužena do doby, než navrhovatel zaplatí zálohu na náklady řízení. Co se týká počtu rozhodců v tomto řízení, platí, že panel se skládá z jednoho nebo tří rozhodců. Na počtu se mohou domluvit strany v rámci dohody o arbitráži, pokud se tak nestane, rozhodne prezident komory. Strany si mohou dohodnout i způsob ustanovování rozhodců, rozhodci, kteří budou nominováni stranami, musí splnit podmínky nezávislosti a kvalifikace, které nalezneme v kodexu CAS.¹²⁶ V době, kdy dojde k vytvoření panelu, předá kancelář CAS spis rozhodcům. Samotný proces před rozhodci se dá rozdělit na dvě fáze, písemné podání a ústní jednání. Zpravidla panel určuje průběh celého řízení svými pokyny. Prvním pokynem prezidenta panelu v písemném podání bývá vydání instrukcí souvisejících s písemným podáním, a to podání stanoviska navrhovatele a reakce odpůrce. Když navrhovatel

¹²⁴ článek R45 řádu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

¹²⁵ článek R38 řádu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

¹²⁶ článek R40 řádu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

nepodá své stanovisko v souladu s ustanovením kodexu CAS, považuje se návrh za zpět vzatý. Pokud odpůrce nepodá reakci v souladu s ustanovením kodexu CAS, panel pokračuje v řízení dále až k vydání rozhodnutí. Má-li dojít k ústnímu jednání, tak prezident panelu dá pokyny ke konání takového jednání a stanoví datum co nejdříve. Ústní jednání se nařizuje jen, když panel rozhodčí rozhodne po konzultaci se stranami, že nemůže rozhodnout z důvodu nedostatečné informovanosti. Obecně průběh ústního jednání probíhá takto: vyslechnutí obou stran, vyslechnutí svědků a znalců, závěrečné řeči stran.¹²⁷ Provádí se zápis z průběhu jednání, ten však bývá velmi stručný. Finálním výsledkem celého procesu je logicky rozhodnutí ve věci. Rozhodnutí je výsledkem většinového názoru, není-li většina, rozhoduje prezident panelu. Pokud rozhoduje více rozhodců, samotnému rozhodnutí musí předcházet diskuze mezi rozhodci. Rozhodnutí musí být písemné, datované, podepsané prezidentem panelu, nebo zbylými dvěma rozhodci a stručné uvedené důvody daného rozhodnutí. Před podpisem je rozhodnutí zasláno generálnímu tajemníkovi CAS, který může opravit formální chyby v rozhodnutí. Rozhodnutí oznámené kanceláří CAS je závazné a konečné.¹²⁸ Pokud se strany nedohodly na vyloučení možnosti podat opravný prostředek, může kterákoliv strana, rozhodnutí napadnou do třiceti dnů od oznámení rozhodnutí, avšak jen ze stanovených důvodů, které jsou uvedeny v kodexu CAS. Odvolání lze učinit ke Švýcarskému federálnímu tribunálu s cílem zrušení rozhodčího nálezu.¹²⁹

4.3.4. Odvolací řízení CAS

Odvolací řízení očekává již učiněné rozhodnutí, proti kterému se odvolání podává. Odvolací řízení se řídí kodexem CAS. CAS řeší odvolání od začátku, zaměřuje se na přezkoumání faktů a právní aplikaci. Odvolání se aplikuje na případy, které vznikly rozhodnutím federace, asociace či jejich orgánů a pokud statuty nebo regule dotyčného orgánů to stanovují, nebo pokud mají strany mezi sebou uzavřenou zvláštní smlouvu, a jen tehdy, pokud stěžovatel vyčerpal všechny opravné prostředky. Druhou možností odvolání je odvolání proti rozhodnutí CAS, které vydal v řádném řízení, a jestliže v pravidlech organizace

¹²⁷ článek R44 řádu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

¹²⁸ článek R59 řádu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

¹²⁹ HAMERNÍK, P. Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. ISBN 978-80-87439-07-4.

existuje taková možnost.¹³⁰ Lhůta pro podání odvolání by měla být stanovena ve statutech či regulích té organizace, které se odvolání týká, není-li lhůta stanovena, je dle kodexu CAS 21 dnů od doručení rozhodnutí, proti kterému se odvolání podává. Do deseti dnů po vypršení této lhůty podá odvolatel shrnutí, kde uvede skutkové a právní důvody a přiloží všechny důkazy, jinak se nebude v odvolání pokračovat a odvolání se bude brát za vzaté zpět. Odpůrce má možnost se do dvaceti dnů od doručení odvolání k odvolání vyjádřit, pokud neodpoví, spor může pokračovat i bez toho.¹³¹ V návrhu na zahájení odvolacího arbitrážního řízení musí odvolatel uvést údaje, které jsou stanoveny v R48 kodexu CAS, návrh se podává skrz kancelář CAS.¹³² Panel v odvolacím řízení tvoří klasicky tři rozhodci, to však neplatí, pokud se strany dohodnou pouze na jednom rozhodci, jeden rozhodce bude i tehdy, když to prezident komory rozhodce. Ústní jednání odvolacího řízení se neliší od jednání řádného a je zásadním bodem celého odvolacího řízení. Odvolání může skončit vydáním nového rozhodnutí nebo zrušením původního rozhodnutí a navrácení kauzy k novému rozhodnutí. Odvolací řízení musí být rozhodnuto do čtyř měsíců od předložení odvolání. Výrazné odlišení od řádného řízení nastává ve vyhlásování rozhodnutí, které se v odvolacím řízení zveřejňuje, postará se o to CAS a nejčastější formou je uveřejnění samotného rozhodnutí.¹³³ Toto veřejné vyhlásování zcela jistě napomáhá ke vzniku sportovně-právní judikatury.

4.3.5. Mediaci CAS

Mediace dle CAS je neformální a nezávazný postup, kterým se má dojít ke společné dohodě obou stran, které se zavazují, že se pokusí v dobré víře spornou věc vyřešit za asistence mediátora CAS. Tento druh řešení je dobrý z důvodu minimálních nákladů a maximální spokojenosti obou stran z výsledku. K zahájení mediačního řízení dojde tak, že strana, která má zájem o zahájení zašle písemnou žádost na kancelář CAS. V další fázi řízení se strany dohodnou na osobě mediátora, kterého si vyberou ze seznamu mediátorů CAS, pokud se tak nestane a strany se nedohodnou, tak prezident CAS mediátora jmenuje. Mediátor musí být nezájatý a nestranný. Samotný průběh mediace má na starost mediátor, který

¹³⁰ článek R47 řádu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

¹³¹ článek R55 řádu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

¹³² článek R48 řádu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

¹³³ řád CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

užívá pravidla CAS pro mediaci, pokud se strany nedohodnou na jiných pravidlech. Mediátor v řízení postupuje tak, aby věc proběhla co nejrychleji, napomáhá k urovnání záležitosti jakýmkoli způsobem, který uzná za vhodný, ale nemůže žádné ze stran vnucovat řešení sporu.¹³⁴ Mediaci se bere za úspěšnou, pokud se dosáhne dohody mezi spornými stranami. Znění této dohody navrhne mediátor, který ji společně s oběma stranami podepíše, a obě zúčastněné strany dostanou jedno vyhotovení, za mediátora ho obdrží kancelář CAS. Pokud nedojde k dohodě stran, může dojít k vyřešení sporu pomocí rozhodčího řízení u CAS.

CAS vede společně seznam rozhodců a mediátorů. Mediátoři a rozhodci jsou jmenováni ICAS na čtyři roky s možností znovuzvolení. Počet mediátorů nemůže být nižší než padesát a u rozhodců je minimální počet stanoven na sto padesát.¹³⁵ Dle ustanovení S16 kodexu CAS musí ICAS při jmenování rozhodců a mediátorů zvážit kontinentální zastoupení a různé právní kultury.¹³⁶ U mediátorů je potřeba ke jmenování zkušenost v oblasti mediace a dobré obecné znalosti sportu. Rozhodci mohou být jmenováni, pokud mají odpovídající právní vzdělání, uznanou způsobilost v oblasti sportovního práva nebo mezinárodní arbitráže, obecnou znalost sportu a dobrou znalost alespoň jednoho jazyka, kterým se v CAS pracuje.¹³⁷ Jednacími jazyky CAS jsou angličtina a francouzština.

4.3.6. Ad hoc divize CAS

Kromě výše uvedených řízení má CAS na starost i rozhodování na nejdůležitějších sportovních akcích po celém světě, sem řadíme i olympijské hry, na kterých poprvé fungoval v roce 1996 v Atlantě. Od této doby se tzv. ad hoc divize objevují na velkých sportovních akcích, jakými bezesporu jsou fotbalové evropské i světové šampionáty, hry Commonwealthu. CAS může řešit všechny spory, které se vztahují na článek 61 olympijské charty po celou dobu olympijských her a dokonce i ty, které vzniknou do deseti dnů před zahájením. K řízení před touto divizí jsou stanovena zvláštní pravidla. Celé řízení je velmi zrychlené, neboť na ad hoc oddělení je nejvíce tlaku kvůli rychlému konečnému

¹³⁴ pravidla mediace CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/mediation/rules.html>

¹³⁵ ustanovení S13 kodexu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/icas/code-statutes-of-icas-and-cas.html>

¹³⁶ ustanovení S16 kodexu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/icas/code-statutes-of-icas-and-cas.html>

¹³⁷ ustanovení S14 kodexu CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/icas/code-statutes-of-icas-and-cas.html>

rozhodnutí, proto mají povinnost rozhodnout do 24 hodin.¹³⁸ Používá se právo švýcarské, protože se sídlo v Lausanne považuje za místo konání a jazykem řízení může být jen angličtina nebo francouzština. Panel rozhodců stanovuje prezident, ten také může určit pouze jednoho rozhodce, panel rozhodců má celé řízení pod kontrolu a i vydává rozhodnutí. Panel vydá rozhodnutí, jehož rozhodným právem je olympijská charta, obecné právní předpisy a právní pravidla, která uzná za vhodné. Rozhodnutí je konečné a závazné pro obě strany a je okamžité vykonatelné.¹³⁹ Celé řízení je bezplatné.

Zajímavý případ, se kterým byla spojena i Česká republika, se odehrál na olympijských hrách v Naganu 1998. Při olympijském hokejovém turnaji, který zámořská média překřtila na "Turnaji století", neboť vůbec poprvé mohli na olympiádě nastoupit hráči z NHL, se řešil švédský hokejista Ulf Samuelsson. Ten předložil neplatný švédský pas, pravděpodobně zapomněl, že během působení v NHL přijal americké občanství, a tím automaticky přišel o to švédské. Podle pravidel Mezinárodní hokejové federace byly všechny zápasy Švédska kontumovány, čímž se propadli na poslední místo ve skupině a hrát měli proti silnému Rusku, zatímco Česká republika měla původně hrát s USA, ale po změně tabulky by nastoupila proti lehčím Bělorusům. Kontumaci výsledků napadlo Rusko, Mezinárodní hokejová federace protest uznala a ponechala původní výsledky, ale hráče Samuelssona z turnaje vyloučila. Proti tomuto rozhodnutí se česká a švédská strana odvolala k ad hoc Division tribunálu. Ten vydal rozhodnutí dle „olympijských ideálů pravidel fair play“ a odvolání odmítl, protože český celek se švédským neprohrál a prý by český tým díky požadované kontumaci získal „neodůvodněnou výhodu.“¹⁴⁰

4.3.7. Antidopingová divize CAS

CAS figuruje i v dopingových sporech. Podmínkou k podání odvolání k CAS je vyčerpání všech možností přezkumu podle antidopingové organizace. Výsadní pozici zde má WADA, která může podat odvolání k CAS, když proti původnímu rozhodnutí antidopingové organizace žádná ze stran nepodala

¹³⁸ rozhodčí pravidla ad hoc divize CAS pro olympijské hry, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/ad-hoc-division.html>

¹³⁹ rozhodčí pravidla ad hoc divize CAS pro olympijské hry, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/ad-hoc-division.html>

¹⁴⁰ HAMERNÍK, P. Sportovní právo s mezinárodním prvkem. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 978-80-903786-1-2. str. 125

odvolání, stejně tak i v případě, kdy antidopingová organizace nerozhodla včas. WADA tedy nemusí vyčerpat všechny opravné prostředky jako to je u ostatních subjektů, které jsou oprávněny se odvolat. Rozsah přezkumu není omezen, CAS přezkoumává případy od začátku, což znamená, že může přezkoumat skutkové okolnosti i právní posouzení daného případu.¹⁴¹ CAS poté postupuje stejně jako při arbitrážním odvolacím řízení. CAS hraje důležitou roli ve všech důležitých dopingových případech, neboť o nich rozhoduje.

¹⁴¹ Antidopingová komora CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/anti-doping-division.html>

5. Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabýval vztahem práva a sportu. Nejprve jsem vysvětlil základní pojmy, které jsou pro toto téma a práci důležité, poté jsem zjistil, že právo a sport jsou zcela odlišné normativní společenské systémy, ale přesto se v určitých situacích střetávají a prolínají. O to komplikovanější je řešení jejich střetů, jak bylo v diplomové práci několikrát zmíněno. Velmi těžké je i po zpracování této práce určit přesné hranice mezi působením sportu a práva, pokud vůbec je tato hranice někde a něčím stanovena, protože i teoretici se již dlouhou dobu nemohou shodnout. Tento problém vidím i v nedostatku zájmu a literatury, samotný pan Mgr. Michal Králík, Ph.D. tento rozsáhlý problém nemůže zvládnout, i když se o to svými knihami a články snaží.

Druhá část práce byla věnována nejdiskutovanější otázce ve sportu, kterou bezesporu je odpovědnost, jak občanskoprávní, tak trestněprávní, kterou nejen česká soudní praxe řeší velmi obezřetně. Sportovec, který poruší sportovní i právní normu, může být sankcionován různými metodami od několika autorit najednou, včetně soudu, na tomto se mnozí teoretici shodnou a s tímto postupem zcela souhlasím, neboť všichni musíme chtít vymítit ze sportu fauly, v nichž dochází ke zraněním, protože tyto často hrůzostrašné scény opravdu do sportu ani života pochopitelně nepatří. Ochrana zdraví a života by měla být primární hodnota pro každého člověka, tím spíše pro sportovce, kteří se živí díky svému tělu. Dodávám názor, že při občanskoprávní odpovědnosti by se soud měl při rozhodování zabývat i chováním hráče a způsobu zranění, ne jen, zda došlo k porušení pravidel hry. U trestněprávní odpovědnosti by se měl soud zabývat při konkrétním případě vždy o to, o jaký sport šlo, protože každý sport má jiný charakter a pravidla a nelze udělat obecný princip odpovědnosti pro všechny sporty.

Naopak v boji proti dopingu existuje velmi propracovaný systém nad dodržování pravidel na mezinárodní i vnitrostátní úrovni. Je zajímavostí, že v České republice se dopingoví hříšníci nesoudí u obecných soudů, ale postačí disciplinární trestání. Kdežto otázka korupce se velmi těžce prokazuje, i když někteří o ní ví. U korupce je zajímavé, že ten kdo přijímá úplatek je trestán přísněji, než ten, kdo úplatek nabízí nebo dává. Jsem zastáncem toho názoru, aby byli, ten kdo dává úplatek i, ten kdo přijímá úplatek, trestáni stejně a navíc dostatečně tvrdě, aby si to pro příště rozmysleli a aby i celá společnost brala tresty

jako odstrašující případy a aby se soudy alespoň tímto snažily korupci co nejvíce vymýtit.

V práci byla teoreticky a následně i prakticky zanalyzována problematika odpovědnosti občanskoprávní i trestněprávní za sportovní úrazy. Pro možnost srovnání trestů a pokroku jsem zařadil rozhodnutí starších dat v České republice a rozhodnutí ze zahraničí. Celá práce se hodila uzavřít Sportovním arbitrážním soudem, který je nedůležitější institucí svého druhu a který dokresluje řešení sporů z širšího hlediska, protože jeho rozhodnutí se týká i celosvětových událostí typu olympijských her a fotbalového světového šampionátu, které sledují miliardy lidí po celém světě.

Určitě je pro mě dobré vědět a znát, jak soudy vnitrostátní i zahraniční rozhodují v oblasti sportu a konkrétně i ve fotbale v odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy, ať už z pohledu současného hráče nebo třeba i do budoucna z pohledu právníka.

Cíle, které jsem si v úvodu práci stanovil, považuji za víceméně splněné, neboť problematika odpovědnosti je mnohem složitější než se zdá a potřeboval bych větší rozsah stran, než který diplomová práce umožňuje a i tak, by tento problém bylo jako celek těžké správně uchopit a zanalyzovat.

6. Resumé

In my thesis I dealt with the relationship of law and sports. First, I explained the basic concepts, which are for this theme and the work important, then I found out that the law and sport are completely different normative social systems, but in certain situations collide and blend together. Complicated is the solution of their conflicts, as in the thesis work mentioned several times. Very hard it is even after the processing of this work to determine the exact boundaries between action sport and the law, if at all, is this a limit somewhere, and something fixed, because even theorists for a long time can not agree. The problem I see even in the lack of interest and literature, the mr. Mgr. Michal Králík, Ph.D. this extensive problem can not handle, even when his books and articles trying to.

The second part of the work was devoted to the most debated issue in sports, which undoubtedly is the responsibility, both civil and criminal, that not only the Czech judicial practice resolves very prudently. An athlete who violates the sport and legal norm may be sanctioned by different methods from several authorities at once, including the court, on this, many theorists can agree on and with this procedure I completely agree, because we all want to eradicate from the sports fouls, which leads to injuries, because these often terrifying scenes are not really into the sport or life . Protection of health and life should be the primary value for each person, the more so for athletes who work with of your body. I would add the view that while civil liability the court should when deciding to deal with the behaviour of players and the method of injury, not just whether there has been a violation of the rules of the game. For criminal liability should the court consider in particular the case always, think about what sport it was, because each sport has a different character and the rules, and you cannot do a general principle of liability for all sports.

On the contrary, in the fight against doping, there is a very sophisticated system over the compliance with the rules on international and national level. It is interesting that in the Czech republic dopings sinners do not judge in the general courts, but suffice it to disciplinary punishment. While the issue of corruption is very hard to demonstrate, even if some knows about it. For corruption it is interesting that one who accepts a bribe is punished more harshly than one who bribes, offers, or gives. I am in favour of the opinion, the one who gives bribe and

one who accepts a bribe, being punished as well and in addition hard enough to get it for next time, changed our minds and to the whole company took the penalties as a deterrent and to courts at least tried to corruption as much as possible to eradicate.

In the work was theoretically and then also practically analysed the issue of liability civil or criminal for sports injuries. For the possibility of a comparison of criminal penalties, and the progress I have included the decision of the older information in the Czech republic and the decision from abroad. The whole work is closed the Sports arbitration court, which is the most important institution of its kind and which illustrates the resolution of disputes from a broader perspective, because of its decision concerns and global events, the type of olympic games and football world championship, which monitor the billions of people around the world.

I'm sure it's good for me to know how the courts, national and foreign decision-makers in the field of sports and specifically in football the responsibility of the athletes for sports injuries, whether from the point of view of contemporary players, or even in the future from the perspective of a lawyer.

The goals that I put in the introduction to the work set, I consider it more or less met, as the issue of liability is much more complicated than it seems and I need a greater range of parties, than that thesis allows and even so, would this problem be as a whole difficult to properly grasp and analyze.

7. Seznam použité literatury

7.1.Literatura

BLACKSHAW, Ian Stewart. Sport, mediation and arbitration. West Nyack, N.Y.: Distributed by Cambridge University Press, c2009. ISBN 9789067043076

COUFALOVÁ, B., PINKAVA J. a POCHYLÁ V. Trestněprávní odpovědnost ve sportu. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-87576-88-5

ČORBA, J. Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2008. ISBN 978-80-904024-1-6

FELT, K. Český fotbal: skandální odhalení. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. ISBN 80-7360-221-0

GERLOCH, A. Teorie práva 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-652-1

HAMERNÍK, P. Sportovní právo s mezinárodním prvkem. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2007. ISBN 978-80-903786-1-2

HAMERNÍK, P. Sportovní právo. Hledání rovnováhy mezi specifickou sportovní úpravou a platným právem. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2012. ISBN 978-80-87439-07-4

HAYESOVÁ, N. Základy sociální psychologie. 6. vydání Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-909-5

HNÍZDIL, J., TŘEŠŇÁK, P. a BUŠTA P. Doping aneb Zákulisí vrcholového sportu. Praha: Grada 2000. Strom života. ISBN 80-7169-776-1

Kolektiv autorů: Otázky sportovního práva. Praha: Ústav státu a práva AV ČR; Plzeň: Aleš Čeněk 2008. ISBN 978-80-7380-147-2

KRÁLÍK, M. Právo ve sportu. Praha: C.H.Beck, 2001. Populárně odborné příručky. ISBN 80-7179-532-1

KUKLÍK, J. Sportovní právo. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-28-5

OLIVA, P. Solón. Praha: Svoboda, 1971

PRUSÁK, J. Šport a právo. Bratislava: Šport 1984, slovenské telovýchovné vydavateľstvo

SÁDOVSKÝ, S. Právni aspekty násilí ve sportu. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1836-4

WEATHERILL, Stephen. European sports law: collected papers. The Hague, The Netherlands: T.M.C. Asser Press, c2007. ISBN 978-90-6704-243-7

7.2.Odborné články

KRÁLÍK, M. Komparativní pohled soudobé právní doktríny a soudní praxe na právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (vybrané otázky). Bulletin advokacie. 2006, č. 9

KRÁLÍK, M. Legislativní a judikaturní východiska trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy (úvod do problematiky). Trestněprávní revue. 2006, č. 8

KRÁLÍK, M. Několik poznámek právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Právní rozhledy, 2006, č. 15

KRÁLÍK, M. Právní odpovědnost sportovce za sportovní úrazy (historická východiska a přístupy legislativy – úvod do problematiky). Jurisprudence, 2006, č. 5.

KRÁLÍK, M. Sportovní legislativa a její význam v současném právním světě. Právní rozhledy, 2001, č. 1

KRÁLÍK, M. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo, 2006, č. 7-8

KRÁLÍK, M. Trestněprávní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy (teoretický a doktrinální úvod do problematiky). Trestní právo, 2006, č. 10

7.3.Právní předpisy

Zákona č. 115/2001 Sb. o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů

Zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/20012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 2/1993, Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)
Zákon č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 440/2015 Zb., o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Zákona č. 40/ 2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání

7.4.Soudní rozhodnutí

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. 3 Tdo 510/2007
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn. Cdo 493/2015
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007, sp. zn., 3 Tdo 1355/2006
Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 5. 2. 1963, sp. zn. 26-62
Rozsudek Soudního dvora ze dne 15. 12. 1995, sp. zn. C-415/93
Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 1954, sp. zn. Cz 486/53
Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978 sp. zn. 10 Co 190/76

7.5.Internetové zdroje

Antidopingový výbor ČR. [online]. 2012 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/vzdelavani_aktuality_armstrong_konci.php
Evropská charta sportu. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR [online]. 2006 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>

Základní informace o Českém olympijském výboru, Olympic.cz [online]. [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/text/9--zakladni-informace>

About UEFA - UEFA.com. The official website for European football – UEFA.com [online]. UEFA.com [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/>

Historie, Olympic.cz [online]. [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/text/10—historie>

Usnesení vlády České republiky ze dne 6. ledna 1999 č. 2 o Koncepti státní politiky a tělovýchově a sportu v České republice, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/koncepce-statni-politiky-v-telovychove-a-sportu-v-ceske-republice>

Důvodová zpráva k Novému občanskému zákoníku (konsolidovaná verze) 2012. Dostupné z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

Mezinárodní olympijský výbor, Olympic.cz [online]. [cit. 2017-12-28]. Dostupné z <https://www.olympic.cz/text/24--mov>

Olympijské charty, Olympic.cz [online]. [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <https://www.olympic.cz/text/24—mov>

UCI sebrala Armstrongovi sedm titulů z Tour de France - Aktuálně.cz. Sport - Aktuálně.cz [online]. Economia, a.s. [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/ostatni-sporty/verdikt-o-dopingu-lance-armstronga/r~bbe001a01c2111e2b61e002590604f2e/>

UČPS - PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST SPORTOVců ZA SPORTOVNÍ ÚRAZY - TEORETICKÝ VSTUP DO PROBLEMATIKY. [online]. [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: http://www.ucps.sk/PRAVNI_ODPOVEDNOST_SPORTOVCEU_ZA_SPORTOVNI_URAZY

VALEŠ, P. Vše o doping 1: Historie. Etriatlon.cz. [online]. 14. 6. 2015 [cit. 2018-01-15]. Dostupné z: http://www.etratlon.cz/22066_vse_o_dopingu_1_historie.html

Světový antidopingový kodex. Antidopingový výbor ČR [online], 2015. Dostupné z: http://www.antidoping.cz/documents/svetovy_antidopingovy_kodex_2015.pdf

GRIM, F. Idnes.cz: Sport. Sport.idnes.cz [online]. 2013. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: https://sport.idnes.cz/armstrong-priznal-doping-0ym-/cyklistika.aspx?c=A130118_031902_cyklistika_fil

Fetoval jsem už v Barceloně, říká Maradona. Na drogách byl 20 let - NOVA Sport. Hlavní stránka - NOVA Sport [online]. TV Nova s.r.o. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://sport.tn.nova.cz/clanek/maradona-20-let-na-drogach-fetoval-jsem-uz-v-barcelone-priznal.html>

Korda, Enge, Bystron. Tito Češi také dopovali a chytli je u toho! - NOVA Sport. Hlavní stránka - NOVA Sport [online]. TV Nova s.r.o. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://sport.tn.nova.cz/clanek/korda-enge-bystron-tresty-za-doping-stihaly-i-ceske-sportovce.html>

Zaslouží si popravu, kritizují Rusové svého bývalého dopingového "cara" Rodčenkova. Dříve byl hrdina - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Economia, a.s. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/experta-na-doping-putin-po-soci-vyznamenal-ted-pred-dalsi-ol/r~6678dae6cabf11e7a4500cc47ab5f122/>

Sedmihlavá saň jménem doping: Přečtěte si fakta k obří ruské aféře i přehled dalších skandálů - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Economia, a.s. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/sedmihlava-san-jmenem-doping-pouzivane-latky-a-nejznamejsi-p/r~03488d48daa711e7af7dac1f6b220ee8/>

Přelomové rozhodnutí arbitráže: 39 Rusům zrušila doživotní tresty za doping — ZOH 2018 — ČT sport — Česká televize. Česká televize [online]. 1996 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/sport/zimni-sporty/zoh-2018/368271-prelomove-rozhodnuti-arbitraze-39-rusum-zrusila-dozivotni-tresty-za-doping/>

ZOH 2018 | Druhý doping na olympiádě, bobistka Naděžda Sergejevová byla vyloučena | iSport.cz. iSport.cz - sportovní zprávy, výsledky, reportáže [online]. 2001 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/ostatni-olympijske-hry-zoh-pchjongcchang-2018-boby-na-zoh-2018/327744/druhy-rusky-doping-na-hrach-testem-neprosla-bobistka-sergejevova.html>

Soud potvrdil tresty za korupci v kauze Synot - NOVA Sport. Hlavní stránka - NOVA Sport [online]. TV Nova s.r.o. [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://sport.tn.nova.cz/clanek/sport/fotbal/dalsi-fotbal/soud-potvrdil-tresty-za-korupci-v-kauze-synot.html>

Seriál top aféry- Korupční skandál v italské lize 2006 [online]. 2009 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://sfotbal.webnode.cz/products/serial-top-afery-korupcni-skandal-v-italske-lize-2006/>

Mladíci Lampard s Ferdinandem byli u podvodu sázkařského gangu | iSport.cz. iSport.cz - sportovní zprávy, výsledky, reportáže [online]. 2001 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-zahranici-anglie-premier-league/137849/mladici-lampard-s-ferdinandem-byli-u-podvodu-sazkarskeho-gangu.html>

FIFA zřídila on-line systém pro hlášení korupce — Zahraničí — ČT sport — Česká televize. Česká televize [online]. 1996 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/sport/fotbal/zahranici/214041-fifa-zridila-on-line-system-pro-hlaseni-korupce/>

Kodex CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/icas/code-statutes-of-icas-and-cas.html>

Řád CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/code-procedural-rules.html>

Pravidla mediace CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/mediation/rules.html>

Rozhodčí pravidla ad hoc divize CAS pro olympijské hry, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/ad-hoc-division.html>

Antidopingová komora CAS, dostupné z: <http://www.tas-cas.org/en/arbitration/anti-doping-division.html>